

Računovodstvo u hotelskim poduzećima

Knežević, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:932947>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij Poslovna ekonomija, smjer Turističko
poslovanje

RAČUNOVODSTVO U HOTELSKIM PODUZEĆIMA

Završni rad

Ivana Knežević

Zagreb, rujan 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij Poslovna ekonomija, smjer Turističko
poslovanje

RAČUNOVODSTVO U HOTELSKIM PODUZEĆIMA
ACCOUNTING IN HOTEL COMPANIES

Završni rad

Ivana Knežević,

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Dražić Lutilsky

Zagreb, rujan 2024.

Ime i prezime studenta/

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/poslijediplomski specijalistički rad, odnosno doktorski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Ekonomski fakultet
ZAGREB – HRVATSKA

UNIVERSITY OF ZAGREB
Faculty of Economics & Business
ZAGREB - CROATIA

STATEMENT ON THE ACADEMIC INTEGRITY

I hereby declare and confirm by my signature that the final / graduate / postgraduate specialist work or doctoral thesis is the sole result of my own work based on my research and relies on the published literature, as shown in the listed notes and bibliography.

I declare that no part of the work has been written in an unauthorized manner, i.e., it is not transcribed from the non-cited work, and that no part of the work infringes any of the copyrights.

I also declare that no part of the work has been used for any other work in any other higher education, scientific or educational institution.

(Place and date)

(Personal signature of the student)

SAŽETAK

U ovom završnom radu se analizira specifičnosti poslovanja hotelske industrije, s naglaskom na jedinstvene računovodstvene prakse. Hotelska industrija obuhvaća različite aspekte poput smještaja, gastronomije, wellnessa i organizacije događanja, što rezultira složenom strukturom prihoda i troškova. Posebno se razmatraju prilagođene računovodstvene metode koje omogućuju precizno praćenje poslovanja. Rad istražuje organizaciju poslovnih procesa, upravljanje troškovima, obračun poreza i evidentiranje prihoda, uz teorijski pregled i praktične primjere. Kroz analizu godišnjeg obračuna Hotela X prikazani su ključni aspekti financijskog poslovanja i specifičnosti računovodstvenih tretmana u hotelskoj industriji. Iz svega iznesenog u radu je razvidno da hotelski sektor predstavlja značajan izazov za računovodstvo zbog složenih normi i raspodjele troškova.

Ključne riječi: hotelijerstvo, hotelsko poslovanje, računovodstvo hotela, prihodi, troškovi, porezi, godišnji obračun

ABSTRACT

This final paper analyzes the specifics of the hotel industry, with an emphasis on unique accounting practices. The hotel industry encompasses various aspects such as accommodation, gastronomy, wellness and event organization, resulting in a complex structure of income and costs. Special consideration is given to customized accounting methods that enable precise business monitoring. The paper examines the organization of business processes, cost management, tax calculation and income recording, along with a theoretical overview and practical examples. Through the analysis of the annual accounting of Hotel X, the key aspects of financial operations and the specifics of accounting treatments in the hotel industry are presented. From everything presented in the paper, it is clear that the hotel sector represents a significant challenge for accounting due to complex norms and distribution of costs.

Keywords: hotel industry, hotel business. hotel accounting, income, expenses, taxes, annual accounting

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. SPECIFIČNOSTI HOTELSKE DJELATNOSTI	3
2.1. Temeljne odrednice i specifičnosti poslovanja hotela	3
2.2. Vrste smještaja, usluga i gostiju	5
2.3. Organizacija poslovanja u Hotelu	8
2.4. Analiza hotelske industrije u RH	11
3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U HOTELIJERSTVU	14
3.1. Zakonodavni i regulatorni okvir	14
3.2. Prihodi i troškovi u hotelijerstvu	15
3.3. Porezni tretman hotelijerstva	19
4. PRAKTIČNI PRIMJER RAČUNOVODSTVA HOTELA X	22
4.1. Praktični primjer računovodstvene evidencije i praćenje dugotrajne imovine Hotela X	22
4.2. Praktični primjer knjigovodstvenog tretmana ulaznih i izlaznih računa Hotela X	27
4.3. Praktični primjer ostalih knjigovodstvenih evidencija Hotela X	36
4.4. Praktični primjer godišnjeg obračuna Hotela X	41
5. ZAKLJUČAK	50
POPIS LITERATURE	52
POPIS SLIKA	55
POPIS TABLICA	55

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je sveobuhvatna analiza specifičnosti poslovanja hotelske industrije, s naglaskom na računovodstvene prakse koje su jedinstvene za ovu djelatnost. Hotelska industrija obuhvaća različite aspekte poslovanja, uključujući pružanje smještajnih usluga, gastronomiju, trgovinu, wellness, te organizaciju različitih događanja, što rezultira složenom strukturom prihoda i troškova. S obzirom na specifičnosti ove industrije, vođenje poslovnih knjiga zahtijeva prilagođene računovodstvene metode koje omogućuju precizno praćenje poslovanja. Rad se fokusira na temeljne odrednice hotelskog poslovanja, uključujući organizaciju poslovnih procesa, upravljanje troškovima, obračun poreza i evidentiranje prihoda. Kroz teorijski pregled i praktične primjere, rad istražuje kako se hotelske specifičnosti odražavaju na računovodstvene tretmane u hotelskoj industriji.

Cilj rada je analizirati specifičnosti računovodstva u hotelijerstvu, uključujući način evidentiranja prihoda i troškova, obračun poreza, te primjenu zakonskih propisa. Poseban naglasak stavlja se na praktičnu primjenu računovodstvenih standarda kroz konkretne primjere iz hotelske industrije, s ciljem da se prikaže kako se teorijska znanja primjenjuju u praksi.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

U radu se koriste različiti izvori podataka i metode prikupljanja kako bi se ostvarili ciljevi istraživanja i osigurala relevantnost rezultata.

Sekundarni izvori podataka uključuju stručnu literaturu, knjige, članke i publikacije koje se bave temama hotelskog poslovanja i računovodstva u ugostiteljskoj industriji. Također, analizirani su financijski izvještaji i godišnji izvještaji nekoliko hotela, koji su poslužili kao primjer računovodstvene prakse u stvarnim uvjetima poslovanja. Ovi izvještaji pružaju konkretan uvid u evidentiranje prihoda, troškova, obračun amortizacije, te knjiženje dugotrajne imovine i drugih poslovnih aktivnosti specifičnih za hotelsku industriju. Kao primarni izvori podataka korišteni su primjeri knjiženja u Hotelu X.

Rad se oslanjao na kvalitativne metode, uključujući analizu dokumenata i pregled relevantne literature, kao i na kvantitativne metode. Kombinacija ovih metoda omogućila je odgovarajući pristup istraživanju i detaljnu analizu računovodstvenih specifičnosti u hotelijerstvu.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je strukturiran kroz pet poglavlja. U uvodnom dijelu rada predstavljeni su predmet i cilj istraživanja, izvori podataka i metode prikupljanja, te sadržaj i struktura rada

Drugo poglavlje posvećeno je specifičnostima hotelske djelatnosti. Analiziraju se temeljni aspekti hotelskog poslovanja, prikazani su različiti tipovi smještaja i organizacija poslovanja u hotelu. Također, ovo poglavlje uključuje analizu trenutne situacije u hotelskoj industriji Republike Hrvatske.

Nakon analize poslovanja, rad se fokusira na računovodstvene specifičnosti hotelijerstva. Treće poglavlje donosi pregled zakonodavnog i regulatornog okvira koji utječe na računovodstvo u hotelima, kao i analizu specifičnih prihoda i troškova s kojima se hoteli susreću. Razmatraju se različite vrste prihoda i troškova, te porezni tretman hotelijerstva.

U četvrtom poglavlju se iznose praktični primjeri računovodstvene prakse u hotelijerstvu. Koristeći primjer hotela X, prikazuju se konkretni slučajevi vođenja evidencije dugotrajne imovine, knjiženja ulaznih i izlaznih računa, te evidentiranja drugih važnih stavki poput zaliha i troškova, te godišnji obračun poslovanja.

Zaključno poglavlje sumira ključne nalaze istraživanja.

2. SPECIFIČNOSTI HOTELSKE DJELATNOSTI

2.1. Temeljne odrednice i specifičnosti poslovanja hotela

Riječ "hotel" potječe iz francuske riječi "hôte" (domaćin, gost) koja vuče korijene iz latinske riječi "hostes" (gost, gostoprimac) i "hospital" (kuća za goste). U početku, "hotel" se odnosio na gradske kuće ili vijećnice u Francuskoj, a danas označava smještajni objekt s istim značenjem kao u engleskom jeziku. Riječ hotel se počela koristiti u Engleskoj, gdje su se u Londonu pojavili "hotel garni", velike kuće s iznajmljivanjem stanova. Ovi hoteli označili su prelazak sa svratišta i gostionica na luksuzniji smještaj. Prvi hoteli su se malo razlikovali od privatnih kuća, no početkom 19. stoljeća počeli su se graditi posebni objekti za smještaj putnika. Hotel se definira kao ustanova koja nudi smještaj, često s dodatnim uslugama poput restorana, barova, bazena, zdravstvene njege, trgovina i poslovnih objekata. Definicije hotela variraju ovisno o nacionalnim zakonodavstvima. Nema međunarodno obvezatnih normi za hotele, pa svaka zemlja propisuje uvjete prema svojoj hotelskoj mreži, životnom standardu i važnosti turizma. Prema Pravilniku o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hotela, hotel mora pružati smještaj i doručak, a može nuditi i druge usluge. Osobitosti hotela proizlaze iz tržišne usmjerenosti i motiva dolaska gostiju, što postavlja zahtjeve prema elementima hotelskog proizvoda poput lokacije, opreme i dodatnih sadržaja. Hotel može zatražiti odstupanja od minimalnih uvjeta ako dobije potrebne isprave temeljem propisa o zaštiti povijesno-kulturnih dobara (Galičić, 2017).

Hotelsko poduzeće predstavlja složen organizacijski sustav koji djeluje u dinamičnim internim i eksternim uvjetima tržišta turizma. Hotelsko poduzeće se definira kao pravna osoba koja se bavi ugostiteljskom djelatnošću s ciljem ostvarivanja profita i postizanja specifičnih ciljeva. Karakteristike hotelskog poslovanja uključuju kratko trajanje proizvodnih i uslužnih procesa, neprekidan tijek rada, proizvodnju bez skladištenja (bez rezervi), stalnu spremnost osoblja i resursa koji se aktiviraju tek po dolasku gosta, raznolike proizvode i usluge, neposrednu komunikaciju s gostima te potrebu stalnog prilagođavanja njihovim zahtjevima. Osim toga, specifičnosti uključuju zahtjeve poput dugog stajanja, visokih temperatura i živčane napetosti, nemogućnost preciznog planiranja i raspodjele, te visoki udio fiksnih troškova. Povećanje hotelskih lanaca dovelo je do prelaska s centralizirane kontrole na

decentralizirano upravljanje. Na vrhu upravljačke strukture nalazi se uprava hotela, dok ispod njih izvršni direktori sektora i direktori hotela preuzimaju odgovornost za operativno vođenje. U modernom hotelijerstvu, vlasničke i upravljačke funkcije su često odvojene zbog prisutnosti menadžment kompanija koje upravljaju hotelima, a nisu njihovi vlasnici (Dropulić Ružić, 2011).

Definicije ugostiteljstva naglašavaju aspekte „pripreme“ i „usluživanja“, što ukazuje na to da ugostiteljstvo obuhvaća i proizvodne i uslužne aktivnosti. U suvremenom hotelijerstvu, fokus se sve više pomiče prema dodatnim hotelskim uslugama. Tradicionalna slika hotela kao jednostavnog prenoćišta nestaje, a hotel postaje ključni faktor turističkog iskustva s raznovrsnim pratećim sadržajima. Iz perspektive korisnika, hotel je komercijalni pružatelj gostoprimstva koji nudi svoje objekte i usluge na prodaju, bilo pojedinačno ili u različitim kombinacijama. Ova koncepcija uključuje nekoliko ključnih elemenata (Ćorluka, 2015):

- Lokacija: Određuje geografski položaj hotela u odnosu na grad, naselje ili njihovu blizinu, te uključuje dostupnost i pogodnosti koje lokacija nudi, poput ljepote okoliša i mira.
- Sadržaj: Obuhvaća sobe, restorane, barove, dvorane za sastanke i konferencije, te rekreacijske sadržaje kao što su teniski tereni i bazeni. Ovi elementi čine repertoar objekta koji gosti koriste, a razlikuju se po tipu, veličini i drugim karakteristikama.
- Usluge: Odnose se na sadržaje koje hotel nudi, njihov stil i kvalitetu, te razinu pažnje pružene gostima unutar tih usluga.
- Predodžba: Odražava način na koji hotel prezentira sebe potrošačima i kako ga oni percipiraju. Predodžba se oblikuje na temelju lokacije, sadržaja i usluga, ali je pojačana čimbenicima poput imena, izgleda i atmosfere hotela.
- Cijena: Odražava vrijednost koju hotel pruža kroz lokaciju, sadržaje, usluge i predodžbu, te zadovoljstvo koje korisnici dobijaju iz tih elemenata.

Specifičnosti hotelskog proizvoda (Ćorluka, 2015):

- Uslužni karakter: Hotelski proizvodi su uslužne prirode, kombinirajući proizvodne i uslužne aktivnosti. Hotelske usluge su neopipljive, istovremeno se proizvode i konzumiraju, te zahtijevaju direktan kontakt između proizvođača i potrošača, čineći ljudski faktor ključnim za kvalitetu usluge. Hotelijeri koriste razne promotivne kanale

jer gosti ne mogu unaprijed testirati uslugu. Uslijed fluktuirajuće potražnje i nemogućnosti skladištenja usluga, hotelske usluge moraju biti pružene kada su zatražene, inače gube vrijednost.

- Komplementarnost hotelske usluge: Hotelske usluge su dio šire turističke ponude i ovise o cjelokupnoj atraktivnosti destinacije. Poslovanje hotela povezano je s turističkim prometom u destinaciji i surađuje s drugim pružateljima turističkih usluga poput putničkih agencija, rezervacijskih sustava, prijevoznika, te turističkih atrakcija. Sve ove komponente direktno ili indirektno utječu na poslovanje hotela.
- Sezonalnost potražnje: Potražnja za hotelskim uslugama varira sezonski, što dovodi do niske iskorištenosti kapaciteta i slabijih poslovnih rezultata. Sezonalnost je posebno izražena u destinacijama koje privlače turiste radi odmorišnog turizma. Intenzitet sezonalnosti ovisi o geografskoj lokaciji destinacije i mogućnostima diversifikacije ponude.
- Krutost kapaciteta: Hotelsko poslovanje karakterizira visok udio stalne imovine, što čini 90% ukupne imovine. Ovo rezultira neelastičnošću poslovanja, otežavajući kratkoročne prilagodbe tržišnim promjenama i zahtijevajući značajna dugoročna ulaganja za proširenje kapaciteta. Fiksni kapaciteti uzrokuju fiksne troškove na sezonskom tržištu, što može negativno utjecati na poslovanje.

2.2.Vrste smještaja, usluga i gostiju

Uobičajena klasifikacija smještajnih objekata dijeli ih na osnovne i komplementarne kategorije, pri čemu hoteli spadaju među osnovne smještajne objekte. Prema Pravilniku o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata, u kategoriju hotela uključeni su objekti koji pružaju usluge smještaja, prehrane, pića i dodatnih usluga za potrebe turista. Ovi objekti obuhvaćaju različite tipove, poput hotela baštine (heritage), hotela, aparthotela, turističkih naselja, turističkih apartmana i pansiona. Kategorija "Hoteli" obuhvaća funkcionalne cjeline koje obavezno nude smještaj i doručak, uz mogućnost pružanja drugih ugostiteljskih usluga. S druge strane, komplementarni smještajni objekti obuhvaćaju kampove i druge vrste ugostiteljskih objekata, koji su regulirani posebnim pravilnicima o minimalnim uvjetima i kategorizaciji. Ova skupina uključuje kampove, kamp naselja, kampirališta i kamp odmorišta, te druge objekte poput soba za iznajmljivanje, apartmana, kuća za odmor, prenoćišta, odmarališta i hostela (Galičić, 2017).

Pravilnik o razvrstavanju, kategorizaciji i standardima ugostiteljskih objekata iz skupine Hoteli određuje vrste objekata, usluge koje se pružaju, minimalne uvjete, kategorije, oznake te sastav povjerenstva koje provodi očevid. Pravilnik također definira vrste objekata koji mogu imati posebne standarde, uvjete za te standarde, te način označavanja. Objekti se dijele na sljedeće vrste (Vidas, 2023):

- Hotel baština: smještaj i doručak u tradicijskim građevinama s posebnim ulazima i komunikacijama. Hotel baština mora biti smješten u starim, autentičnim, tradicijskim i povijesnim zgradama, uređenima u tradicionalnom stilu. Starije zgrade moraju zadržati svoju izvornu strukturu bez proširenja, pridržavajući se klasifikacijskih standarda (Stipanović, 2018).
- Difuzni hotel: smještaj i doručak u više tradicijskih građevina unutar naselja. Difuzni hotel nudi smještaj i doručak u starim, tradicionalnim i povijesnim zgradama, uređenima na tradicionalan način. Ova vrsta hotela uključuje tri ili više građevina koje su uklopljene u lokalnu kulturu i način života. Svaka zgrada ima poseban ulaz te unutarne komunikacijske putove, a mogu biti raspoređene po cijelom naselju (Galičić, 2017).
- Hotel: smještaj i doručak u jednoj ili više povezanih građevina s obaveznom recepcijom. Hotel mora minimalno pružati smještaj i doručak, s mogućnošću dodatnih ugostiteljskih usluga. Hotel se obično sastoji od jedne ili više povezanih zgrada s posebnim ulazima i unutarnjim komunikacijskim putovima (Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, 2014).
- Aparthotel: smještaj i doručak, gdje su većina jedinica apartmani ili studio apartmani. Aparthotel pruža smještaj i doručak, s najmanje 51% smještajnih jedinica kao apartmani ili studio apartmani koji omogućuju gostima pripremu obroka. Ostale smještajne jedinice mogu uključivati sobe (Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, 2014).
- Turističko naselje: smještaj, doručak i rekreacija u više samostalnih građevina.
- Turistički apartmani: smještaj s mogućnošću pripreme jela.
- Pansion: smještaj s prehranom u jednoj ili više građevina.
- Integralni hotel: smještaj i doručak u više objekata unutar jednog naselja.
- Lječilišne vrste: smještaj i zdravstvene usluge u specijaliziranim objektima.

- Hoteli posebnog standarda: smještaj s dodatnim uslugama prilagođenim posebnim zahtjevima gosta

U nastavku će biti razrađene četiri osnovne kategorije gostiju koje se najčešće nalaze u hotelima, uz objašnjenje njihovih karakteristika i razloga dolaska (Janković i Peršić, 2015):

- Poslovni gosti uključuju sve one koji borave u hotelu zbog poslovnih razloga. Ovi gosti dolaze u hotel radi poslovnih sastanaka, konferencija, službenih putovanja ili drugih profesionalnih obaveza. Za praćenje poslovnih gostiju potrebno je evidentirati broj dolazaka koji su povezani s poslovnim aktivnostima
- Odmornišni gosti su oni koji borave u hotelu u cilju odmora i opuštanja. Ovi gosti dolaze u hotel kako bi uživali u slobodnom vremenu, opuštanju ili putovanjima. Važno je zabilježiti broj dolazaka gostiju koji su u hotel došli radi uživanja u slobodnom vremenu i turističkih aktivnosti.
- Sudionici seminara i kongresa odnose se na goste koji borave u hotelu radi sudjelovanja u seminarima, kongresima i drugim MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) događanjima. Ova kategorija uključuje sve posjetitelje koji dolaze u hotel zbog profesionalnih događaja i edukativnih aktivnosti. Potrebno je unijeti broj dolazaka gostiju koji su u hotelu zbog tih specifičnih razloga.
- Ostali gosti obuhvaćaju sve one posjetitelje koji dolaze u hotel iz drugih razloga koji ne spadaju u poslovne, odmorišne ili MICE kategorije. Ovdje se uključuju gosti koji dolaze zbog wellness i spa tretmana, sportskih aktivnosti ili drugih specifičnih motiva. Također, ova kategorija uključuje sve druge dolaske koji se ne mogu svrstati među prethodne skupine.

Hotelski gost je svaka fizička osoba koja koristi usluge hotela, bilo na temelju izravnog ugovora ili posredstvom putničke agencije. Gosti mogu biti individualni ili u grupama, a razlikuje se nekoliko vrsta gostiju (Galičić, 2017):

- Gost s rezervacijom: gost koji je unaprijed najavio dolazak i osigurao određene usluge.
- Gost bez rezervacije (Walk-in guest): gost koji dolazi bez prethodne najave.
- Tranzitni gost: gost koji je u prolazu i kratko se zadržava, obično jednu noć.
- Učestali gost (Frequent guest): osoba koja često posjećuje određeni hotel.
- Vrlo važan gost (VIP): gost koji ima poseban status zbog svoje važnosti ili učestalih dolazaka.

- Komercijalno važan gost (CIP): gost iz velikog poduzeća ili institucije, poput novinara, medijske osobe ili direktora, koji može donijeti hotelu značajan posao.
- Gost s posebnom pažnjom (SPATT): gost koji zahtijeva posebnu brigu, poput osoba s invaliditetom, ozlijeđenih, bolesnih ili onih koji dugo borave u hotelu.

2.3.Organizacija poslovanja u Hotelu

Organizacija hotela je kontinuirani proces menadžmenta usmjeren na učinkovito korištenje resursa. Cilj je optimizirati organizacijsku strukturu i zadatke kako bi se postigli ciljevi uz minimalno korištenje resursa. Organizacija poslovanja hotela ovisi o broju radnih dana hotela; hoteli koji posluju cijele godine imaju različite organizacijske potrebe od sezonskih hotela, što utječe na resurse i upravljanje. Kontinuitet poslovanja olakšava upravljanje, dok prekidi i sezonalnost zahtijevaju drugačiji pristup. Usluge hotela su neuskладиštive, a njihova kvaliteta ovisi o brzini upotrebi kratkotrajnih proizvoda, što zahtijeva fleksibilnost i prilagodljivost radne snage. Kvaliteta usluge također ovisi o stručnosti i zadovoljstvu zaposlenih koji su u izravnom kontaktu s gostima, što znači da je organizacijska kultura ključna za poslovanje hotela. Specifičnosti hotelskog poslovanja ogledaju se u kratkom trajanju uslužnih procesa, stalnoj spremnosti zaposlenika i sezonskom radu, te potrebi za stalnim prilagođavanjem korisničkim zahtjevima. Osnovne funkcije hotela su pružanje smještaja i prehrane, ali također uključuju zadovoljavanje društvenih potreba gostiju kao što su gostoprimstvo i pozitivno ozračje. Cilj je ostvariti dobit kroz zadovoljavanje potreba gostiju. Posebnosti hotelskog poslovanja uključuju nepostojanje kontinuiranih radnih procesa, kratko trajanje proizvodnih i uslužnih procesa, korištenje skupih materijala (namirnice i pića), potrebu za praćenjem suvremene tehnologije, nemogućnost preciznog planiranja, neprenosivost usluga, visoke fiksne troškove, diferenciranje cijena, te promjenjivost ulaznih cijena i novčanog tijeka. Svi ovi faktori zajedno oblikuju specifičan okvir unutar kojeg hoteli moraju optimizirati svoje poslovanje kako bi uspješno zadovoljili očekivanja gostiju i ostvarili poslovne ciljeve (Vidas, 2023).

Organizacija poslovanja u hotelu zavisi o veličini objekta i složenosti usluga koje pruža, a može se razlikovati od malih hotela do velikih hotelskih lanaca. Tri primjera organizacijske sheme hotela ilustriraju različite pristupe strukturi upravljanja, ovisno o kapacitetu i potrebama objekta (EdrawMax. Hotel Organizational Chart, n.d.)

- Organizacijska shema malog hotela: U malim hotelima, često se primjenjuje hijerarhijski poslovni model s relativno jednostavnom organizacijskom strukturom. Na vrhu hijerarhije obično se nalazi korporativni vlasnik, dok je neposredno ispod njega generalni menadžer koji nadzire svakodnevno poslovanje. Ispod generalnog menadžera nalaze se voditelji ključnih odjela, poput voditelja recepcije, voditelja domaćinstva (spremačica) i voditelja hrane i pića (F&B menadžer). Konobari i ostali operativni zaposlenici također su dio hijerarhijske strukture, ali s manjim brojem slojeva između njih i vrha uprave. Ova struktura omogućuje jednostavnu komunikaciju i brzo donošenje odluka, što je ključno za efikasno poslovanje manjih hotela.
- Organizacijska shema srednjeg hotela: U hotelima srednje veličine, hijerarhijska struktura je složenija, a odjeli su specijaliziraniji. Osim osnovnih odjela, kao što su recepcija i odjel hrane i pića, često postoje i specijalizirani odjeli kao što su održavanje, domaćinstvo i rekreacijske usluge. Iako nema pozicija izvršnog menadžmenta, odjeli poput ugostiteljstva i usluga za goste preuzimaju ključnu ulogu u koordinaciji operacija. Ova struktura omogućuje veću fleksibilnost i učinkovitost u pružanju usluga, što je važno za hotele koji moraju zadovoljiti različite potrebe gostiju.
- Organizacijska shema velikog hotela: Veliki hoteli obično primjenjuju kombinaciju hijerarhijske i matrične strukture. Na vrhu upravljačke strukture je generalni menadžer, koji je odgovoran za cjelokupno poslovanje hotela. Ispod njega su zamjenik upravitelja i voditelji glavnih odjela, poput financijskog direktora, voditelja ljudskih resursa, voditelja prodaje, voditelja logistike i voditelja hrane i pića. Ovdje se također može vidjeti razina funkcionalne specijalizacije, jer različiti odjeli međusobno surađuju kako bi osigurali kvalitetu usluga. Na nižim razinama hijerarhije nalaze se računovođe, voditelji restorana, kuhinjski menadžeri, recepcionari i ostalo operativno osoblje. Ova struktura omogućuje veliki stupanj koordinacije između odjela i osigurava visoku razinu profesionalnosti i efikasnosti u poslovanju.

Ako se hotel promatra kao organizacijska cjelina koja obuhvaća različite procesne funkcije (jer čini zaokruženu cjelinu funkcionalno, prostorno, ekonomski i odgovorno), tada ove funkcije uključuju vođenje proizvodno-uslužno-prodajnog procesa koji čini osnovnu djelatnost hotela. Rezultati donošenja poslovnih odluka u hotelu odražavaju se u okviru

poslovnih i, u najvećoj mjeri, procesnih funkcija, koje čine vidljive aspekte funkcioniranja hotela kao poslovnog sustava. Procesne funkcije obuhvaćaju (Galičić, 2017):

A) Temeljne

- proces pripreme i pružanja usluga smještaja,
- proces pripreme i pružanja usluga prehrane i pića.

B) Dopunske

- izvanpansionske ugostiteljske usluge (usluge prehrane i pića)
- dodatne izvanpansionske usluge (aktivni odmor i druge prateće usluge).

Hotelski odjeli su raznoliki i specijalizirani kako bi se pokrili svi aspekti usluge i operacija hotela. Oni su podijeljeni prema specifičnim funkcijama, a osam glavnih odjela uključuju (Elphick, 2024).

- Front Office (Recepcija): Ovaj odjel je prvi kontakt gostiju s hotelom i uključuje zadatke poput prijema rezervacija, prijave i odjave gostiju, davanja informacija o hotelu i okolini, te upravljanje posebnih zahtjevima i pritužbama.
- Upravljanje hotelom: Ovaj odjel koordinira sve aspekte poslovanja hotela, uključujući planiranje, organizaciju i nadzor svih operativnih i strateških aktivnosti. Oni su odgovorni za postavljanje ciljeva, praćenje performansi i implementaciju politika i procedura.
- Domaćinstvo: Odjel domaćinstva osigurava da sobe i zajednički prostori hotela budu čisti, uredni i ugodni za goste. Ovo uključuje čišćenje soba, promjenu posteljine, održavanje higijene kupaonica i brigu o općem izgledu i stanju hotela.
- Hrana i piće: Ovaj odjel upravlja svim aspektima prehrambenih usluga hotela, uključujući restoran, barove i sobe za doručak. Oni su odgovorni za kreiranje jelovnika, nabavku namirnica, pripremu i serviranje hrane i pića, te osiguranje visoke kvalitete usluge.
- Kuhinja: Odjel kuhinje se specijalizira za pripremu hrane i pića, od planiranja jelovnika i nabavke sastojaka do pripreme i prezentacije jela. Kuhinja igra ključnu ulogu u održavanju standarda kvalitete hrane i u zadovoljstvu gostiju.
- Održavanje: Ovaj odjel brine o infrastrukturnim potrebama hotela, uključujući popravke i održavanje svih tehničkih sustava, kao što su grijanje, hlađenje, vodovod i električni sustav. Njihova briga osigurava da hotel funkcionira bez ikakvih problema i da su svi objekti u dobrom stanju.

- Računovodstvo: Odjel računovodstva upravlja financijskim aspektima poslovanja hotela. To uključuje vođenje knjigovodstvenih evidencija, upravljanje budžetom, obračun plaća, praćenje troškova i prihoda te pripremu financijskih izvještaja.
- Sigurnost: Sigurnosni odjel je odgovoran za zaštitu gostiju, osoblja i imovine hotela. Oni provode sigurnosne protokole, nadgledaju sigurnosne sustave, upravljaju pristupom u hotel i rješavaju sve sigurnosne incidente ili situacije.

2.4. Analiza hotelske industrije u RH

Od 2013. do 2019., hrvatski turizam bilježi kontinuirani rast dolazaka i noćenja turista, s prosječnom godišnjom stopom rasta noćenja od 5,86% i dolazaka od 7,85%. Unatoč dominaciji privatnog smještaja, hoteli su zabilježili prosječnu godišnju stopu rasta noćenja od 3,7%. Do 2018. najzastupljeniji su bili hoteli s tri zvjezdice, no 2019. došlo je do povećanja kvalitete smještaja s prevladavanjem hotela s četiri zvjezdice. Prema Državnom zavodu za statistiku, 2019. godine bilo je 743 aktivna hotelska poduzeća, uključujući 46 hotela s pet zvjezdica, 336 s četiri, 314 s tri i 47 s dvije zvjezdice. Iako hoteli čine manji udio u ukupnim smještajnim kapacitetima, njihov broj i dalje raste, smanjujući tržišnu konkurenciju među postojećim poduzećima. Međutim, konkurencija je jača među hotelima s četiri i pet zvjezdica zbog kvalitete, cijena i reputacije. Niska razina diferencijacije proizvoda i usluga može dodatno povećati konkurenciju. Hrvatski hoteli se dijele na nezavisne hotele i hotelske lance. Najveći hrvatski hotelski lanci su Valamar Riviera, Plava Laguna, Liburnia Riviera Hoteli, Bluesun, Amadria Park, HUP Zagreb, Maistra i drugi (Vidas, 2023).

Godina 2019. bila je rekordna za hrvatski turizam, pa će se u analizi koristiti podaci iz tog perioda. Zbog utjecaja pandemije COVID-19 na turizam tijekom 2020. i 2021., ti podaci nisu relevantni za dugoročne usporedbe. Prema Poslovnoj Hrvatskoj, 2019. godine u djelatnosti "Hoteli i sličan smještaj" bilo je aktivno 1.345 poslovnih subjekata s ukupnim prihodima od 17.5 milijardi kuna. Ministarstvo turizma navodi da je u Hrvatskoj te godine poslovalo 731 hotel, od čega je najviše (44,2%) bilo hotela s četiri zvjezdice (323). Slijedili su hoteli s tri zvjezdice (313), dvije zvjezdice (52) i pet zvjezdica (43). Hoteli s pet zvjezdica, iako čine samo 13,3% kapaciteta, ostvarili su 24% ukupnih noćenja stranih turista u 2019. Hrvatska je ojačala svoju poziciju na turističkom tržištu, zauzevši 27. mjesto na ljestvici konkurentnosti

Svjetskog ekonomskog foruma s indeksom 4,5 u 2019. godini. Te godine turizam je ostvario devizne prihode od 10,5 milijardi eura, što je činilo 19,4% BDP-a. U komercijalnim smještajnim objektima zabilježeno je 19,6 milijuna dolazaka i 91,2 milijuna noćenja, što je porast od 4,8% u dolascima i 1,8% u noćenjima u odnosu na 2018. Pandemija COVID-19 uzrokovala je velike gubitke u 2020. U skupini "Hoteli i sličan smještaj" ostvareno je 1.9 milijuna dolazaka i 7.0 milijuna noćenja, što je 17,2% ukupnih noćenja. U odnosu na 2019., zabilježen je pad od 75,7% u dolascima i 73% u noćenjima (Vidas, 2023).

Analiza turističke ponude na Mediteranu otkriva zastarjelost u strukturi turističkih usluga u Hrvatskoj, gdje hoteli čine manji udio u ukupnom broju turističkih postelja. Ovaj nedostatak u hotelima doprinosi relativno niskom stvaranju dodane vrijednosti u hrvatskom turizmu. Prema procjenama, hoteli i slične vrste smještaja, koji čine oko 16% ukupnih turističkih postelja i 28% noćenja, generiraju približno 40% ukupne dodane vrijednosti. To znači da je dodana vrijednost po postelji u hotelima otprilike 3,7 puta veća nego u smještaju za kratkoročni najam. Ovaj omjer proizlazi iz veće produktivnosti i popunjenosti hotelskih postelja, koja je približno dvostruka u odnosu na druge vrste smještaja, kao i iz općenito veće kvalitete i sadržaja koje hoteli nude. Stoga, za daljnji razvoj hrvatskog turizma ključno je investirati u hotelski sektor kako bi se povećao broj i kvaliteta hotela u svim segmentima, s posebnim naglaskom na najviši segment gdje je potencijal za povećanje dodane vrijednosti najveći. Ako Hrvatska želi privući goste s većim budžetom, mora ponuditi odgovarajući smještaj i sadržaje koji ispunjavaju njihove zahtjeve (Šonje, 2020).

Hrvatska ima premalo hotela, što utječe na nisku dodanu vrijednost u turizmu, koja je ispod 50% ukupne dodane vrijednosti sektora. Iako hoteli čine manji udio u turističkoj ponudi, dodana vrijednost po hotelskoj postelji je otprilike 3,7 puta veća u odnosu na postelje u nekretninama za kratkoročni najam. Niska popunjenost i produktivnost tih nekretnina smanjuje njihovu efikasnost. Postoji nerazjašnjena siva zona između velikih privatnih iznajmljivača i malih obiteljskih hotela, koja nije dovoljno istražena, ali različiti porezni tretmani i regulatorne prepreke vjerojatno igraju značajnu ulogu u toj tranziciji. Hrvatskom ne nedostaju samo mali hoteli, već i općenito hoteli različitih veličina i kvaliteta, uključujući specijalizirane i brendirane objekte. Iako postoji visoka stopa ulaganja u turizam, to ne vodi uvijek brzim strukturnim promjenama zbog niske apsolutne dodane vrijednosti. Transformacija hrvatskog turizma je spora zbog visoke kapitalne intenzivnosti potrebne za

unaprjeđenje turističke ponude, a nedostatak nekretninskih specijalista dodatno otežava proces. Nastavak intenzivnih ulaganja u hotelski sektor ključan je za povećanje dodane vrijednosti po zaposlenom i za jačanje konkurentnosti na Mediteranu. Potrebno je najmanje desetljeće intenzivnijih ulaganja i usklađivanja strategije s ciljem povećanja kvalitete hotelskih objekata (Šonje, 2020).

3. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA U HOTELIJERSTVU

3.1. Zakonodavni i regulatorni okvir

Dužnost vlasti je uspostavljanje odgovarajućih pravnih okvira za funkcioniranje tržišnog gospodarstva podvrgnutog slobodnoj konkurenciji. Zakonski propisi predstavljaju ključno sredstvo turističke politike. Česte promjene zakona u turističkom sektoru naglašavaju složenost ove gospodarske djelatnosti. Ključni zakoni u turizmu uključuju (Ćorluka, 2019)

- Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti
- Zakon o pružanju usluga u turizmu
- Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma
- Zakon o članarinama u turističkim zajednicama
- Zakon o boravišnoj pristojbi

Prema članku 2. stavku 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, ugostiteljska djelatnost obuhvaća proizvodnju hrane, pružanje ugostiteljskih usluga, pripremu i posluživanje pića i napitaka te pružanje smještaja. Nadalje, članak 2. stavak 2. istog zakona navodi da ugostiteljska djelatnost uključuje pripremu hrane za konzumaciju na drugim lokacijama, sa ili bez posluživanja (primjerice, u vozilima, na događanjima itd.), kao i opskrbu takve hrane. Ova jedinstvena djelatnost obuhvaća elemente proizvodnje, trgovine i usluga, koji su povezani kroz pripremu i posluživanje hrane i pića. U skladu s Odlukom o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. (NKD 2007.), ugostiteljske djelatnosti razvrstane su u sljedeće skupine (Markota, 2015):

55.1 – Hoteli i sličan smještaj

55.2 – Odmarališta i slični objekti za kraći odmor

55.3 – Kampovi i prostori za kampiranje

55.9 – Ostali smještaj

56.1 – Djelatnost restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane

56.2 – Djelatnost cateringa i ostale djelatnosti pripreme i usluživanja hrane

Zakon o pružanju usluga u turizmu definira pojam pružanja usluga u turizmu, koji uključuje razne oblike turističkih usluga. Ovaj zakon obuhvaća usluge turističkih agencija, vodiča, pratitelja, animatora i zastupnika. Također pokriva turističke usluge u nautičkom turizmu, seoskom i obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, kao i druge oblike turističke ponude. Pored toga, zakon uključuje i sve ostale usluge koje se turistima pružaju u vezi s njihovim putovanjem i boravkom (Hodžić, n.d.).

Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma regulira organizaciju, djelovanje i financiranje turističkih zajednica na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Ovaj zakon postavlja temelje za promociju Hrvatske kao turističke destinacije, definirajući uloge i odgovornosti turističkih zajednica u unapređenju i promociji turizma (Hrvatski sabor, 2020).

Zakon o članarinama u turističkim zajednicama uređuje obveze plaćanja članarina koje turističke zajednice naplaćuju od pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost povezanu s turizmom. Ovaj zakon propisuje način obračuna, visinu članarine i rokove plaćanja, s ciljem financiranja aktivnosti turističkih zajednica (Hrvatski sabor, 2019).

Zakon o boravišnoj pristojbi propisuje plaćanje pristojbi od strane turista za boravak u ugostiteljskim objektima. Ovaj zakon određuje iznose boravišne pristojbe, način prikupljanja i raspodjele tih sredstava, te namjenu sredstava za unapređenje turističke infrastrukture i promociju destinacija (Hrvatski sabor, 2019).

3.2. Prihodi i troškovi u hotelijerstvu

Prihodi se priznaju i evaluiraju u skladu sa standardima HSFI 15 – Prihodi i MRS 18 – Prihodi. Prihod se opisuje kao povećanje ekonomskih koristi tijekom obračunskog razdoblja, koje može biti u obliku priliva novca, povećanja imovine ili smanjenja obveza, što rezultira povećanjem kapitala. Ovo povećanje kapitala ne odnosi se na uplate od sudionika u osnovni kapital, prema definiciji u okviru MSFI (t. 70). Prilikom izračuna prihoda, iznos koji je naplaćen u ime trećih strana, kao što je porez na dodanu vrijednost, treba isključiti jer ne predstavlja ekonomsku korist za poduzeće i ne doprinosi povećanju njegove glavnice. Prihodi se dijele na:

- poslovne prihode i
- financijske prihode

Prihodi od usluga smještaja obuhvaćaju različite izvore prihoda koji se ostvaruju korištenjem smještajnih kapaciteta. Ovi prihodi se dijele na nekoliko kategorija: prihodi od individualnih gostiju, grupa, ugovora te ostali prihodi. Prihodi od individualnih gostiju obuhvaćaju iznajmljivanje soba i apartmana pojedincima ili manjim grupama. Prihodi od grupa odnose se na ugovore za smještaj 10 ili više soba, dok prihodi temeljem ugovora uključuju duži boravak, primjerice za avionske posade. Ostali prihodi smještaja uključuju dodatne usluge poput naknada za raniji odlazak, korištenje soba tijekom dana i slične usluge. U praksi se prihodi hotela ostvaruju i kroz različite složene usluge, poput prodaje paket-aranžmana, razmjene usluga, te prodaje putem elektroničkih kanala. Prihodi od paket-usluga, kao što su aranžmani koji uključuju smještaj, prehranu, golf, SPA tretmane i iznajmljivanje vozila, često se kombiniraju s uslugama vanjskih dobavljača. **Prihodi od usluga hrane i pića** obuhvaćaju novčanu protuvrijednost ostvarenu prodajom hrane i pića u hotelima. Kategorije prihoda uključuju prihode od prehrane (restorani, sobe, banketi, mini-barovi) i pića (restorani, sobe, banketi, mini-barovi). Prihodi se mogu ostvariti na različitim prodajnim mjestima unutar hotela, a također uključuju prihode od najma opreme, iznajmljivanja prostora i prodaje ulaznica za događanja.

Troškovi i rashodi su ključne kategorije u poslovnom i računovodstvenom upravljanju, koje se koriste za praćenje i analizu ekonomskih resursa poduzeća. Troškovi se mogu definirati kao novčani iznosi koji se plaćaju za stjecanje proizvoda ili usluga. U poslovnom kontekstu, trošak predstavlja „novčani izraz upotrebljenih resursa“ s ciljem postizanja specifičnih ciljeva ili učinaka. Troškovi uključuju sve izdatke povezane s poslovanjem, kao što su materijalni troškovi, troškovi rada, amortizacija i drugi slični izdatci. Troškovi se često klasificiraju prema prirodnim vrstama u financijskom računovodstvu. Rashodi, s druge strane, predstavljaju smanjenje ekonomske koristi u obračunskom razdoblju kroz odljev sredstava ili povećanje obveza, što rezultira smanjenjem glavnice, osim u slučaju raspodjele glavnice vlasnicima. Svi rashodi su ujedno i troškovi, ali nisu svi troškovi rashodi. Na primjer, troškovi koji nastaju u vezi s budućim uslugama ili nedovršenim proizvodima ne smatraju se rashodima dok se ne realiziraju. Rashodi su važni za razumijevanje financijskog zdravlja poduzeća, jer direktno utječu na profitabilnost i financijsku stabilnost. Prema pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, troškovi se mogu podijeliti na (Bakija, 2012).

- Materijalne troškove: troškovi nabave materijala potrebnih za poslovanje.
- Troškove rada: troškovi plaća i drugih naknada zaposlenicima.

- Troškove amortizacije: troškovi raspodjele troška dugotrajne imovine tijekom njezina vijeka trajanja.
- Rezerviranja za troškove i rizike: troškovi koji se rezerviraju za buduće obveze ili rizike.
- Ostali troškovi: razni drugi troškovi koji ne spadaju u prethodne kategorije.

Rashodi su ključni dio svakog poslovanja hotela, te obuhvaćaju razne vrste troškova (Meheljić, 2005):

Troškovi sirovina i materijala: Ova kategorija uključuje troškove nabave hrane, pića, energije i potrošnog materijala koji su potrebni za rad i održavanje poslovanja.

Ostali vanjski troškovi: Tu spadaju troškovi vanjskih usluga kao što su prijevozne usluge, investicijsko i tekuće održavanje, zakupnine, promidžbene aktivnosti, intelektualne i komunalne usluge, te troškovi reprezentacije.

Ostali troškovi poslovanja: Ova kategorija uključuje dnevnice i putne troškove, naknade zaposlenicima za troškove, doprinose, članarine, troškove platnog prometa, takse i slične troškove.

Troškovi osoblja: Ovdje se podrazumijevaju bruto plaće zaposlenika, koje čine značajan dio ukupnih troškova poslovanja.

Troškovi amortizacije: Ovi troškovi odnose se na smanjenje vrijednosti dugotrajne imovine tijekom njezina korištenja.

Rashodi financiranja: U ovu kategoriju spadaju kamate na kredite povezane s projektom, što predstavlja financijske obveze prema vjerovnicima.

Izvanredni rashodi: Ova kategorija obuhvaća nepredviđene troškove koji se mogu pojaviti tijekom trajanja projekta i koji mogu utjecati na financijsku stabilnost poslovanja.

Troškove i rashode u hotelima je moguće podijeliti i na kontrolabilne i nekontrolabilne troškove i rashode. Kontrolabilni troškovi uključuju (Janković i Peršić, 2015):

- Administrativne i opće poslove, gdje se prati učinkovitost i ekonomičnost administrativnih procesa.
- Informacijske i telekomunikacijske sustave, koji su ključni za operativnu podršku i komunikaciju unutar hotela.

- Prodaju i marketing, gdje se kontrolira alokacija resursa u svrhu povećanja prihoda i promocije hotela.
- Održavanje i korištenje imovine, koji obuhvaćaju troškove povezane s očuvanjem i unapređenjem hotelske infrastrukture.
- Energente i komunalne usluge, koji se odnose na troškove potrošnje energije i drugih komunalnih usluga potrebnih za svakodnevno poslovanje.

S druge strane, nekontrolabilni troškovi i rashodi uključuju (Janković i Peršić, 2015):

- Naknade menadžment kompaniji, koje su unaprijed dogovorene i ne podliježu direktnoj kontroli hotela.
- Razni rashodi iz drugih aktivnosti, koji nisu povezani s osnovnom djelatnošću ili se nisu mogli planirati.
- Vlastitu praonicu rublja, koja može generirati nepredvidive troškove ovisno o sezoni i popunjenosti hotela.
- Prehranu zaposlenih, što je fiksni trošak koji je dio obveza prema zaposlenicima.
- Ostale troškove vezane uz plaće zaposlenih, koji uključuju dodatke na plaću, naknade i slične troškove.

Troškovi **od usluga smještaja** se razvrstavaju u dvije glavne kategorije: 1) Troškovi rada, koji obuhvaćaju bruto plaće, naknade, outsourcing, bonuse, poreze i doprinose, zdravstveno osiguranje, te ostale troškove vezane uz zaposlenike; 2) Ostali troškovi, koji uključuju troškove poput sredstava za čišćenje, dekoracije, provizija agencijama, sitnog inventara u sobama, pranja rublja, troškova transporta gostiju, najma opreme, licenci, dozvola, te drugih sličnih troškova povezanih s poslovanjem hotela. **Troškovi usluga hrane i pića** obuhvaća četiri glavne kategorije: 1) troškove prodanih usluga hrane i pića, 2) troškove prateće ponude (npr. dekoracija, audio-vizualna oprema), 3) troškove rada (plaće, naknade, outsourcing), i 4) ostale troškove (banketi, sitni inventar, provizije, usluge pranja, licence, zabava za goste, energenti). **Troškove za administrativne i opće poslove**, uključujući bruto plaće za redoviti i prekovremeni rad zaposlenika. Ostali troškovi uključuju interne i eksterne revizije, bankarske naknade, računovodstvene pripreme, usluge klastera, dodatne usluge, korporativne troškove, platni promet, te provizije. Također, uključuju troškove za dekoracije, donacije, pretplate, organizaciju proslava, školovanje, pravne poslove, dozvole, otpis potraživanja, sigurnost, putne troškove, i čišćenje uniformi.. **Troškovi informacijsko-komunikacijskih usluga** se

moгу podijeliti četiri kategorije: troškovi rada i povezani rashodi, troškovi usluga, rashodi sustava i ostali rashodi. U hotelu **troškovi za prodaju i marketing** uključuju bruto plaće i naknade za rad, vanjske usluge, intelektualne usluge, bonuse, te troškove povezane s promocijom i oglašavanjem, uključujući agencijske naknade, pripremu promotivnih materijala, besplatne usluge, dekoracije za događanja, izravnu poštu, medijsku promociju, te putovanja i sajmove. **Troškovi investicijskog i tekućeg održavanja** obuhvaćaju plaće i naknade za rad, materijal za održavanje interijera i eksterijera, građevinske radove, popravke opreme, održavanje okoliša, te troškove za licence, sigurnost, vodovodne instalacije, bazene i vozila. **Troškovi energenta i komunalnih uslugama** uključuju troškove energije (električna energija, plin, nafta, itd.), komunalnih usluga (voda, kanalizacija), te aktivnosti štednje energije. **Troškovi menadžmenta** obuhvaćaju fiksne iznose ili postotke od prihoda i poticajne naknade na temelju poslovnih rezultata. **Praonica rublja** obuhvaća različite troškove povezane s obradom rublja. Troškovi rada uključuju plaće i naknade zaposlenih, uključujući vanjske usluge za kemijsko čišćenje. Materijalni troškovi odnose se na sredstva za pranje, čišćenje, dezinfekciju i poliranje rublja. Troškovi opreme obuhvaćaju korištenje vlastitog ili iznajmljenog posuđa, sitnog inventara i tkanina, te papirnate i plastične konfekcije. Eksterni troškovi uključuju čišćenje tepiha, pranje prozora, dezinfekciju i održavanje prostora. Troškovi se raspoređuju na odgovarajuće centre odgovornosti (Janković i Peršić, 2015).

3.3.Porezni tretman hotelijerstva

Zakoni i pravilnici o ugostiteljskoj djelatnosti precizno definiraju što sve spada pod ugostiteljsku djelatnost. To uključuje pripremu i usluživanje hrane i pića, ali i pružanje smještaja, kao i catering usluge koje mogu biti pružane na različitim lokacijama.

Porez na dodanu vrijednost (PDV) u Hrvatskoj reguliran je Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (Zakon o PDV-u) i Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost (Pravilnik o PDV-u). Ovi propisi određuju različite stope PDV-a koje se primjenjuju na usluge u hotelijerstvu i ugostiteljstvu, s posebnim fokusom na snižene stope koje se primjenjuju na određene vrste usluga (Porezna uprava, n.d.)

Ova kompleksna pravila zahtijevaju od poreznih obveznika u hotelijerstvu i ugostiteljstvu da pažljivo vode računa o ispravnom obračunu PDV-a i poreza na potrošnju kako bi osigurali usklađenost s propisima i izbjegli potencijalne porezne nepravilnosti. U hotelijerstvu i ugostiteljstvu u Hrvatskoj, primjena poreza na dodanu vrijednost (PDV) regulirana je zakonodavstvom koje postavlja različite stope ovisno o vrsti usluge. Na temelju Zakona o porezu na dodanu vrijednost, kao i pripadajućih pravilnika, ugostiteljske usluge podliježu različitim stopama PDV-a. Na pripremanje i usluživanje jela i slastica, bilo unutar ugostiteljskog objekta ili izvan njega, primjenjuje se snižena stopa PDV-a od 13%. Ovo obuhvaća i isporuku pripremljenih jela s dodatnim uslugama koje omogućuju trenutnu konzumaciju, kao što su posuđe, pribor za jelo, ambalaža i slično. Snižena stopa primjenjuje se neovisno o tome konzumira li se hrana na licu mjesta ili se dostavlja na drugu lokaciju, uključujući catering. S druge strane, pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića, toplih i hladnih napitaka, kao i alkoholnih pića podliježe redovnoj stopi PDV-a od 25%. Također, usluge koje se ne pružaju u okviru ugostiteljskog objekta, a ne uključuju dodatne usluge koje omogućuju trenutnu konzumaciju, oporezuju se po istoj stopi. Kod obavljanja ugostiteljskih usluga koje uključuju obrok i piće, važno je ispravno odrediti osnovicu za oporezivanje. Na primjer, za obrok u restoranu na hranu će se obračunati PDV po stopi od 13%, dok će na pića biti obračunata stopa od 25%. Također, ukoliko se uslužuju pića koja podliježu porezu na potrošnju, taj porez će biti uključen u ukupnu cijenu usluge (Dojčić, 2023).

Osim PDV-a, ugostiteljska djelatnost podliježe i porezu na potrošnju. Prodajna cijena pića u ugostiteljskim objektima uključuje različite komponente, među kojima je i porez na potrošnju. Ovaj porez se obračunava na potrošnju specifičnih vrsta pića, poput alkoholnih napitaka (npr. vinjak, rakija i ostala žestoka pića), prirodnih vina, specijalnih vina, piva, kao i bezalkoholnih pića unutar ugostiteljskih objekata. Porez na potrošnju predstavlja dodatni porez na prodajnu cijenu pića, a primjenjuje se uz postojeći porez na dodanu vrijednost (PDV), koji nije uključen u samu osnovicu za izračun poreza na potrošnju. Ovaj porez je propisan od strane lokalnih vlasti i njegova primjena varira ovisno o odlukama općina ili gradova. Stopa poreza na potrošnju može iznositi do 3%, a ovisi o odluci lokalnih jedinica samouprave (Porezna uprava, n.d.)

Od 1. siječnja 2017. godine, usluge smještaja, uključujući smještaj s doručkom, polupansionom ili punim pansionom u hotelima i objektima slične namjene, podliježu

oporezivanju po sniženoj stopi PDV-a od 13%. To uključuje i druge oblike smještaja poput kampova i plovnih objekata u nautičkom turizmu. Objekti slične namjene odnose se na širok spektar komercijalnih ugostiteljskih objekata, poput hotela, turističkih naselja, pansiona, apartmana, hostela, kampova i slično (Porezna uprava, n.d.)

4. PRAKTIČNI PRIMJER RAČUNOVODSTVA HOTELA X

4.1. Praktični primjer računovodstvene evidencije i praćenje dugotrajne imovine Hotela X

Dugotrajna imovina predstavlja ključan segment imovine svakog poduzeća, a njezina struktura ima značajan utjecaj na poslovanje i financijsko zdravlje organizacije. Ova vrsta imovine obuhvaća sredstva koja poduzeće koristi duže od jedne godine i čija se vrijednost amortizira tijekom vremena. Analizom strukture dugotrajne imovine, cilj je razumjeti kako su sredstva raspoređena unutar organizacije i kako ta raspodjela utječe na poslovne aktivnosti i financijske rezultate (Skendrović. i Hopp, 2014).

Slika 1. Struktura dugotrajne imovine

Izvor: Perkušić, D. (2016). Osnove računovodstva. Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije

Na slici 1 je prikazana struktura dugotrajne imovine koja je važna za razumijevanje kako su sredstva raspoređena unutar organizacije i kako ta raspodjela utječe na poslovne aktivnosti i financijske rezultate (Perkušić, 2016):

- Nematerijalna imovina uključuje resurse koji nemaju fizički oblik, ali predstavljaju značajnu vrijednost za poduzeće. U ovu kategoriju spadaju izdatci za istraživanje i razvoj, koji obuhvaćaju troškove vezane uz razvoj novih proizvoda ili tehnologija. Patenti, licencije, uslužne marke, koncesije, robne marke i softver predstavljaju prava koja omogućuju poduzeću ekskluzivnu upotrebu inovacija, zaštitnih znakova ili specifičnih usluga. Također, goodwill je neopipljiva vrijednost poduzeća koja uključuje reputaciju, brend i odnose s kupcima, a sve ove stavke pridonose ukupnoj vrijednosti nematerijalne imovine.
- Materijalna imovina obuhvaća fizička sredstva koja poduzeće koristi u svojoj operativnoj djelatnosti. Ova kategorija uključuje zemljišta i građevinske objekte, kao što su zgrade i druge nepokretnosti koje poduzeće posjeduje. Postrojenja, kao što su industrijska postrojenja i proizvodne linije, te oprema poput strojeva i uređaja korištenih u proizvodnji, također spadaju u materijalnu imovinu. Ostale stavke uključuju alate, pogonski inventar, transportnu imovinu, biološku imovinu poput voćnjaka i stoke te ulaganja u nekretnine koja poduzeće posjeduje radi ostvarivanja prihoda od najma ili kapitalne dobiti.
- Financijska imovina obuhvaća investicije i sredstva koja poduzeće drži s ciljem ostvarivanja financijskih koristi. U ovu kategoriju spadaju udjeli u dionicama drugih poduzeća unutar iste grupe, kao i ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire kao što su obveznice i drugi instrumenti. Dani dugotrajni zajmovi i depoziti također pripadaju financijskoj imovini, jer predstavljaju dugoročna sredstva koja poduzeće pruža drugim subjektima ili drži na duži rok.
- Potraživanja uključuju iznose koje poduzeće očekuje primiti od drugih subjekata. Ova stavka obuhvaća potraživanja od poduzetnika unutar grupe i potraživanja od povezanih društava, koji se odnose na novčane iznose koje poduzeće treba primiti prema poslovnim odnosima. Također, potraživanja po osnovi obročne prodaje predstavljaju iznose koji proizlaze iz prodaje na odgođeno plaćanje ili obročnu otplatu, te su važna za upravljanje novčanim tokovima poduzeća.

Prema HSFI 6 i MRS 16, trošak nabave građevinskog objekta, ili njegova nabavna vrijednost, obuhvaća (Perkušić, 2016):

- Kupovnu cijenu, koja predstavlja fakturiranu vrijednost izvođača radova.
- Sve dodatne troškove koji se mogu izravno povezati s nabavom ili izgradnjom objekta. To uključuje troškove usluga arhitekata za projektiranje, troškove pripreme terena kao što su uklanjanje stare građevine i iskop temelja, poreze koji se ne mogu odbiti (kao što je porez na promet nekretnina) te različite pristojbe i troškove povezane s priključkom na komunalne mreže (plin, struja, voda). Također, uključuju se troškovi građenja koji se obračunavaju putem privremenih faktura ili situacija.
- Troškove posudbe u skladu s HSFI 6 i MRS 23.

Građevinski objekti mogu biti kupljeni (pri čemu treba obratiti pažnju na to jesu li plaćeni u cijelosti zajedno sa zemljištem i jesu li u računima zemljište i građevina razdvojeni), izgrađeni internim radovima, uneseni u poduzeće kao osnivački kapital ili stečeni kroz postupak pripajanja i slično (Perkušić, 2016).

Primjer. Poduzeće je sklopilo ugovor o kupnji prava za korištenje patentiranog izuma koji će biti korišten u kuhinjskim operacijama. Račun za ovu nabavu iznosi 15.000,00 eura plus PDV od 3.750,00 eura.

Tablica 1. Evidentiranje stjecanja/nabave dugotrajne nematerijalne imovine

Tek. br.	OPIS	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	<i>Ulaganja u patente</i>	<i>0120</i>	<i>15.000</i>	
	<i>Pretporez po ulaznim računima</i>	<i>140012</i>	<i>3.750</i>	
	<i>Dobavljači</i>	<i>2203-</i>	<i>18.3750</i>	

Izvor: Izrada autora

Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine priznaje se kao rashod u financijskom izvještavanju pravnih i fizičkih osoba (dohodaša). Ovaj rashod obračunava se primjenom godišnjih amortizacijskih stopa na trošak nabave, a koristi se pravocrtna metoda amortizacije u skladu s člankom 12. Zakona o porezu na dobit. Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina uključuje predmete i prava čiji je pojedinačni trošak nabave veći od 665 EUR, a vijek trajanja dulji od godinu dana. Ukoliko oprema ima nižu nabavnu vrijednost od ovog praga, vodi se kao sitni inventar u knjigovodstvu ili se knjiži na trošak ukoliko se

brzo potroši. Godišnje amortizacijske stope mogu se podvostručiti, pri čemu je amortizacija i dalje porezno priznata kao rashod. Ako porezni obveznik obračunava amortizaciju po nižoj stopi od propisane, takva se amortizacija također smatra porezno priznatim rashodom. Za materijalnu imovinu koja se odnosi na nekretnine, amortizacija se obračunava na poslovne zgrade, urede, tvorničke zgrade, trgovine, hotele i restorane. Vijek trajanja ove vrste imovine procjenjuje se na 20 godina, a godišnja amortizacijska stopa iznosi 5%. Ukoliko porezni obveznik odluči koristiti podvostručenu stopu, ona iznosi 10% (RRiF. 2021).

Primjer. U navedenom primjeru, početna cijena stroja iznosi 101.700,00 kuna, a procijenjeni vijek trajanja je 4 godine. Stroj je stavljen u upotrebu 15. travnja tekuće godine. Trošak amortizacije priznaje se kao porezni rashod od 1. svibnja do 31. prosinca tekuće godine. Izračun amortizacije za navedeni period (8 mjeseci) je: $(101.700,00 \times 25\%) / 12 \text{ mjeseci} \times 8 \text{ mjeseci} = 16.950,00 \text{ kuna}$.

Tablica 2. Primjer evidentiranja obračuna amortizacije

Tek. br.	OPIS	Svota		
		Račun	Duguje	Potražuje
1.	<i>Trošak amortizacija opreme</i>	4312	16.950,00	
	<i>Akumulirana amortiz. opreme</i>	0391		16950,00

Izvor: izrada autora

Mjerenje dugotrajne imovine namijenjene prodaji temelji se na procjeni vrijednosti imovine prema dva ključna kriterija: knjigovodstvenoj vrijednosti i fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje. Imovina se uvijek mjeri prema nižoj od ove dvije vrijednosti kako bi se osigurao točan prikaz u financijskim izvještajima. U slučajevima kada se očekuje da će prodaja imovine biti izvršena nakon više od jedne godine, troškovi prodaje procjenjuju se prema njihovoj sadašnjoj vrijednosti. Ovo uzima u obzir vremensku vrijednost novca i omogućuje precizniju procjenu neto vrijednosti imovine. Ako se utvrdi da je knjigovodstvena vrijednost veća od fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje, priznaje se gubitak od umanjenja. Taj se gubitak knjiži u financijskim izvještajima kako bi se prikazala realna vrijednost imovine. S druge strane, ako se poveća fer vrijednost imovine umanjena za troškove prodaje, može se priznati dobitak, ali samo do iznosa prethodno priznatih kumulativnih gubitaka. Ova praksa osigurava da se eventualna povećanja vrijednosti imovine priznaju, ali samo do mjere u kojoj nadoknađuju prethodne gubitke (Perčević, n.d.)

Primjer. Hotel X posjeduje pećnicu čija je nabavna cijena 2.000 eura, dok je njezina akumulirana amortizacija 1.000 eura. S obzirom na odluku uprave da proda pećnicu, ona se klasificira kao dugotrajna imovina namijenjena prodaji. Fer vrijednost pećnice, nakon oduzimanja troškova prodaje, iznosi 1.500 eura. Pećnica je prodana, a račun za kupca iznosi 1.600 eura, uz PDV od 400 eura.

Tablica 3. Evidencija prodaje dugotrajne materijalne imovine

Tek. br.	O P I S	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	<i>Oprema</i>	031	s02000	2000(1)
	<i>Akumulirana amortiz. opreme</i>	0391	s01000	1000(1)
	<i>Dugotrajna imovina namijenjena prodaji</i>	6911	1000,00	
	<i>Prihodi od prodaje dugotr. imovine</i>	7881		500
	<i>Potraživanja od kupaca</i>	1200	2000	
	<i>Obveze za PDV</i>	24001		400

Izvor: izrada autora

1. Knjiženje opreme (pećnica):

Nabavna vrijednost pećnice iznosi 2.000 eura. Ova vrijednost se knjiži na konto opreme (031) i predstavlja početnu knjigovodstvenu vrijednost imovine. Akumulirana amortizacija iznosi 1.000 eura. Amortizacija se knjiži na konto akumulirane amortizacije opreme (0391), čime se smanjuje knjigovodstvena vrijednost pećnice. Oba konta se zatvaraju u trenutku donošenja odluke o da je imovina namijenjena prodaji. Preostala knjigovodstvena vrijednost pećnice nakon amortizacije iznosi 1.000 eura. Ovaj iznos se prenosi na konto Dugotrajna imovina namijenjena prodaji (6911).

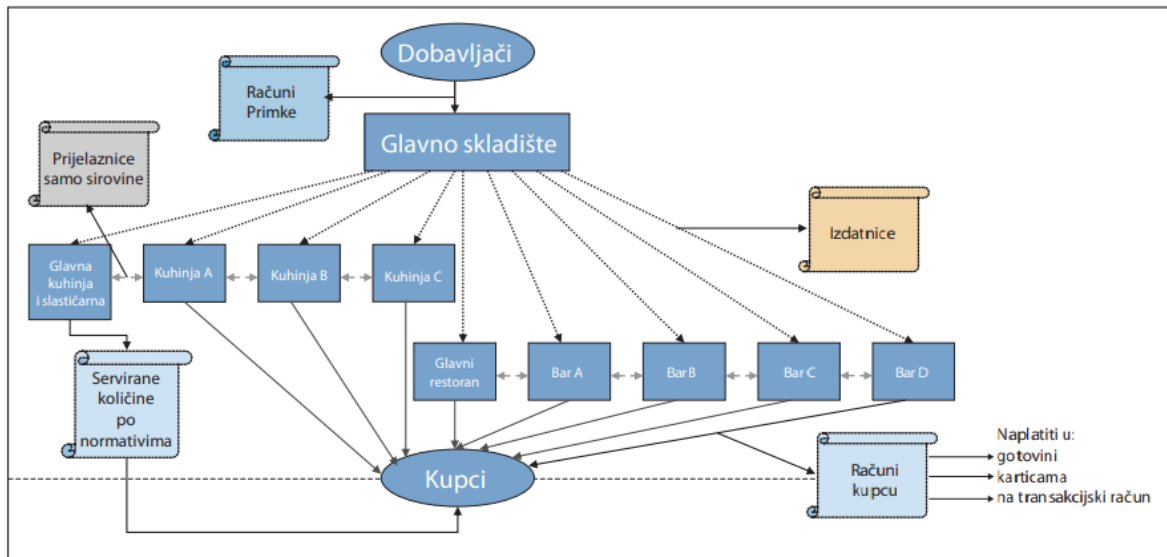
2. Prodaja pećnice:

Fer vrijednost umanjena za troškove prodaje iznosi 1.500.000 eura, a se pećnica prodaje po cijeni od 1.500 eura. Prilikom prodaje, ostvareni prihod se knjiži na konto prihoda od prodaje dugotrajne imovine (7881) u iznosu od 500 eura (razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti). Kupcu je izdan račun na iznos od 2.000 eura. Ovaj iznos se knjiži na konto potraživanja od kupaca (1200), što predstavlja iznos koji Hotel X očekuje naplatiti od kupca. PDV iznosi 400 eura. Iznos PDV-a se knjiži na konto obveza za PDV (24001).

4.2. Praktični primjer knjigovodstvenog tretmana ulaznih i izlaznih računa Hotela X

U ugostiteljstvu, svaki korak u hodogramu dokumentacije mora biti praćen odgovarajućim knjiženjima i računovodstvenom dokumentacijom kako bi se osigurala pravilna evidencija i kontrola poslovanja. Na slici 2. je prikazan primjer hodograma dokumentacije u ugostiteljstvu.

Slika 2. Primjer hodograma dokumentacije u ugostiteljstvu

Ivor: Markota, Lj. (2016). Posebnosti pri izradi godišnjeg obračuna kod ugostitelja i hotelijera za 2013.1. RRiF br. 2/16.

Na slici 2. je prikazan primjer hodograma dokumentacije u ugostiteljstvu, odnosno tok dokumentacije i procesa vezanih za nabavku, skladištenje, pripremu hrane i pića, te prodaju krajnjem kupcu. U prvom koraku, dobavljači dostavljaju sirovine i proizvode glavnom skladištu. Ova faza dokumentirana je kroz račune dobavljača i primke, koje evidentiraju količine i vrstu primljenih proizvoda. Nakon što su proizvodi zaprimljeni, oni se distribuiraju u različite kuhinje i barove. Sirovine odlaze iz glavnog skladišta u glavnu kuhinju i slastičarnu, kao i u druge odvojene kuhinje, označene kao Kuhinja B i Kuhinja C. Proces prijenosa dokumentirana je kroz prijelaznice, koje evidentiraju premještanje sirovina unutar ugostiteljskog objekta. Iz kuhinja i slastičarne gotovi proizvodi se šalju u glavni restoran, kao

i u različite barove (Bar A, Bar B, Bar C, Bar D). Ovaj proces prati izdatnice, koje bilježe izlaz proizvoda iz kuhinja i njihovu dostavu u prodajne jedinice. Na kraju, prodajom proizvoda krajnjim kupcima, izdaju se računi kupcima, a naplata može biti obavljena u gotovini, putem kartica ili na transakcijski račun (Markota, 2016).

Dana 20. listopada, hotel X bilježi nabavu robe. Ukupna nabavna vrijednost robe iznosi 6150,00 EUR. Među nabavljenim artiklima nalaze se kruh, sokovi i pivo.

Hotel X je kupio 20 komada kruha u vrijednosti od 250,00 EUR, uz dodatak PDV-a od 5%, što iznosi 12,50 EUR.

Osim toga, hotel X je nabavio 3500 litara sokova u vrijednosti od 3500,00 EUR, uz dodatak PDV-a od 25%, što iznosi 875,00 EUR.

Također, hotel X je kupio 2400 litara piva u vrijednosti od 2400,00 EUR, uz dodatak PDV-a od 25%, što iznosi 600,00 EUR.

Na temelju izvršene nabave robe u hotelu X, izrađena je kalkulacija koja prikazuje detalje za svaku stavku, uključujući kruh, sokove i pivo.

Tablica 4. Izrada kalkulacije

Roba	Fakturna vrijednost	ot	Nabavna vrijednost	kol	% marže	Svota marže	Prodajna vrijednost bez PDV-a	% PDV-a	Svota PDV-a	Prodajna vrijednost s PDV-om
Kruh	250		250	20	0,08	20	270	0,05	13,5	283,5
Sokovi	3500		3500	100	0,1	350	3850	0,25	962,5	4812,5
Pivo	2400		2400	80	0,1	240	2640	0,25	660	3300
Ukupno			6150			610			1636	8396

Izvor: izrada autora

Za kruh, nabavna vrijednost iznosi 250,00 EUR. Na ovu vrijednost obračunata je marža od 20,00 EUR, što rezultira prodajnom vrijednošću bez PDV-a u iznosu od 270,00 EUR. Budući da se kruh oporezuje po stopi PDV-a od 5%, obračunati PDV iznosi 13,50 EUR. Ukupna prodajna vrijednost kruha s PDV-om iznosi 283,50 EUR.

Sokovi su kupljeni po nabavnoj vrijednosti od 3500,00 EUR. Na tu vrijednost obračunata je marža od 350,00 EUR, čime prodajna vrijednost sokova bez PDV-a iznosi 3850,00 EUR. Kako je PDV na sokove 25%, obračunati iznos PDV-a je 962,50 EUR, pa ukupna prodajna vrijednost s PDV-om iznosi 4812,50 EUR.

Pivo je kupljeno po nabavnoj vrijednosti od 2400,00 EUR, uz obračunatu maržu od 240,00 EUR, što dovodi do prodajne vrijednosti bez PDV-a od 2640,00 EUR. PDV na pivo je također 25%, pa obračunati iznos PDV-a iznosi 660,00 EUR. Ukupna prodajna vrijednost piva s PDV-om iznosi 3300,00 EUR.

Nakon što je izvršena kalkulacija nabavljene robe, pristupilo se knjiženju u financijskom knjigovodstvu hotela X kako bi se pravilno evidentirali svi troškovi i porezi. Knjiženje je obuhvatilo sljedeće stavke:

Tablica 5. Knjiženje nabave u financijskom računovodstvu

	<i>Naziv</i>	<i>Račun</i>	<i>Duguje</i>	<i>potražuje</i>
1.	<i>Roba u prodavaonici po 25% PDV-a</i>	<i>66300</i>	<i>8112,50</i>	
	<i>Roba u prodavaonici po 5% PDV-a</i>	<i>66301</i>	<i>283,50</i>	
	<i>Pretporez po ulaznim računima po 25%</i>	<i>14003</i>	<i>1416</i>	
	<i>Dobavljači</i>	<i>220</i>		<i>7566,00</i>
	<i>Uračunani PDV 25%</i>	<i>6640</i>		<i>1622,50</i>
	<i>Uračunati PDV 5%</i>			<i>13,50</i>
	<i>Uračunana marža robe u prodavaonici</i>	<i>6681</i>		<i>610,00</i>

- Roba u prodavaonici po 25% PDV-a:** Na kontu 66300 evidentirana je vrijednost robe u iznosu od 8112,50 EUR, koja uključuje prodajnu vrijednost s PDV-om za artikle oporezovane po stopi od 25%.
- Roba u prodavaonici po 5% PDV-a:** Na kontu 66301 evidentirana je vrijednost robe u iznosu od 283,50 EUR, koja uključuje prodajnu vrijednost s PDV-om za artikle oporezovane po stopi od 5%.
- Pretporez po ulaznim računima po 25%:** Na kontu 14003 knjižen je pretporez u iznosu od 1416,00 EUR, koji se odnosi na ulazne račune za robu oporezovanu po stopi od 25%.
- Dobavljači:** Na kontu 220 evidentirana je obveza prema dobavljačima u iznosu od 7566,00 EUR, koja uključuje ukupnu nabavnu vrijednost robe.
- Uračunani PDV 25%:** Na kontu 6640 evidentiran je iznos obračunatog PDV-a od 1622,50 EUR za artikle oporezovane po stopi od 25%.

6. **Uračunati PDV 5%:** Knjižen je iznos od 13,50 EUR za PDV obračunat na robu oporezovanu po stopi od 5%.
7. **Uračunana marža robe u prodavaonici:** Na kontu 6681 evidentiran je iznos od 610,00 EUR, koji predstavlja ukupnu uračunanu maržu robe prema kalkulaciji br. 198, čime je zadužena prodavaonica.

Nakon toga se evidentiraju izlazni računi za noćenje. Za pružene usluge smještaja u smještajnom objektu hotel u rujnu 2013. izdani su računi u ukupnoj svoti od 3. 5000 eura tuzemnim i inozemnim gostima za 35, od čega je 1.500 naplaćeno u gotovini. Za 2024. godinu utvrđene su sljedeće cijene boravišne pristojbe za uobičajene smještajne objekte 1,33 EUR po osobi i noći.

Nakon evidentiranja ulaznih računa i knjiženja vezanih za nabavu robe, hotel X također evidentira izlazne račune za pružene usluge smještaja gostima. U rujnu 2023. izdani su računi u ukupnom iznosu od 35.000 EUR, a odnose se na smještaj tuzemnih i inozemnih gostiju. Od ukupnog iznosa, 1.500 EUR naplaćeno je u gotovini. Boravišna pristojba za 2024. godinu određena je na 1,33 EUR po osobi i noći (prilagođeno prema Markota, 2016)..

Smještaj, s motrišta PDV-a, obuhvaća noćenje u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata, uključujući pansion (smještaj s tri obroka) i polupansion (smještaj s doručkom i jednim obrokom). Komercijalni objekti koji se smatraju ugostiteljskim objektima su širokog spektra, od hotela i apartmana do kampova i plovnih objekata nautičkog turizma. Usluge smještaja mogu se pružati izravno gostu ili posredstvom turističkih agencija. Kada je riječ o posredovanju, turističke agencije mogu raditi u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime, ali za račun iznajmljivača kao komisijski posao, ili u ime i za račun iznajmljivača kao posrednički posao. Porezni položaj usluge ovisi o načinu na koji agencija posluje (Markota, 2016).

Tablica 6. Evidencija Prodaje u ugostiteljskom objektu

Tek. br.	O P I S	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	Potraživanja od kupaca u zemlji i inozemstvu	1201	2.000,00	
	Blagajna ugostiteljskog objekta - recepcija	1024	1.500,00	
	Obveze za PDV po stopi od 13 %	240015		455,00

	Prihodi od hotela i noćenja	7512		2.998,45
	Obveze za boravišnu pristojbu	2493		46,55

Izvor: izrada autora prema Markota (2016).

Evidencija ovih transakcija u financijskom knjigovodstvu obuhvaća sljedeće stavke:

1. **Potraživanja od kupaca u zemlji i inozemstvu:** Na kontu 1201 evidentirano je ukupno potraživanje od 2.000,00 EUR, koje predstavlja iznos koji gosti duguju za pružene usluge smještaja.
2. **Blagajna ugostiteljskog objekta - recepcija:** Na kontu 1024 evidentirano je 1.500,00 EUR, što predstavlja iznos naplaćen u gotovini za pružene usluge smještaja.
3. **Obveze za PDV po stopi od 13%:** Na kontu 240015 evidentirana je obveza za PDV u iznosu od 455,00 EUR, koji se obračunava na pružene usluge smještaja po stopi od 13%.
4. **Prihodi od hotela i noćenja:** Na kontu 7512 evidentiran je prihod od 2.998,45 EUR, koji predstavlja prihod od pruženih usluga smještaja gostima.
5. **Obveze za boravišnu pristojbu:** Na kontu 2493 evidentirana je obveza za boravišnu pristojbu u iznosu od 46,55 EUR, što predstavlja iznos boravišne pristojbe koju hotel duguje za goste koji su boravili u smještajnom objektu.

Nakon evidentiranja prihoda od smještaja, hotel X evidentira prodaju usluga u restoranu. Ova prodaja obuhvaća različite vrste usluga, poput hrane, pića te alkoholnih pića. Prikazana je osnovica, obračun PDV-a i poreza na potrošnju za svaku kategoriju usluge.

Računovodstveno evidentiranje prihoda u **ugostiteljstvu** temelji se na preciznom praćenju prometa proizvoda i usluga. To praćenje najčešće se provodi kroz dnevne i kumulativne izvještaje koji obuhvaćaju mjesečne ili tromjesečne periode, ovisno o poreznim obračunskim razdobljima. U ugostiteljstvu se promet razvrstava po skupinama kao što su promet hrane, kave, pića i druge robe poput cigareta. Razvrstavanje po skupinama ključno je zbog različitih načina obračuna poreza iz prodajne vrijednosti pojedinih kategorija prihoda, kao što je porez na potrošnju. Za detaljnije praćenje i bolju kontrolu poslovanja, prihodi od ugostiteljskih

usluga, poput restorana i gostionica, mogu se evidentirati prema različitim analitičkim računima. Na primjer (Markota, 2024):

- 75110 – Prihodi od restorana i gostionica (ugostiteljske usluge - hrana)
- 75111 – Prihodi od restorana i gostionica (ugostiteljske usluge - kava i pića)
- 75113 – Prihodi od prodaje ugostiteljskih usluga (ostalo)

U restoranu hotela X prodana je hrana u vrijednosti od 17.310,01 EUR, pivo, vino i bezalkoholna pića u vrijednosti od 9.205 EUR te alkoholna pića u vrijednosti od 34.622,13 EUR s uključenim PDV-om i porezom na potrošnju (prilagođeno prema: Markota. 2016).

Tablica 7. Kalkulacije prodaje u ugostiteljskom objektu

Naziv usluge	Osnovica (kn)	PDV %	PDV (kn)	Porez na potrošnju %	Porez na potrošnju (kn)	Ukupno
1. Hrana	15.318,59	13,00%	1.991,42	-		17.310,01
2. Pivo, vino, bezalkoholna pića	7.974,14	13,00%	1.036,64	3,00%	239,224	9.250,00
3. Alkoholna pića	11.330,00	25,00%	2.832,50	0,03	265,13	14.427,63

Izvor: izrada autora prema Markota (2016).

Nakon toga je evidentirano knjiženje u financijskom knjigovodstvu (prilagođeno prema: Markota. 2016).

Tablica 8. Evidencija prodaje u ugostiteljskom objektu u financijskom knjigovodstvu.

	Naziv	Račun	Duguje	potražuje
1.	<i>Blagajna ugostiteljskog objekta - šank</i>	<i>1024</i>	<i>40987,6</i>	
	<i>Prihodi od restorana - hrana</i>	<i>75110</i>		<i>15318,59</i>
	<i>Prihodi od restorana - bezalkoholnih pića i pivo</i>	<i>75111</i>		<i>7974,14</i>
	<i>Prihodi od restorana - alkoholna pića</i>	<i>75112</i>		<i>11330</i>

	<i>Obveze za PDV 13 %</i>	<i>240015</i>		<i>3028,05</i>
	<i>Obveze za PDV 25 %</i>	<i>240012</i>		<i>2832,5</i>
	<i>Obveze za porez na potrošnju</i>	<i>2484</i>		<i>504,3542</i>

Izvor: Izrada autora prema Markota (2016).

Nakon evidentiranja prodaje u restoranu hotela X, knjiženja su obavljena kako bi se pravilno evidentirali prihodi i obveze prema propisima. Detaljno objašnjenje knjiženja je sljedeće:

Knjiženje: 40.987,64 EUR na kontu blagajne 1024: Ovaj iznos predstavlja ukupnu svotu u blagajni ugostiteljskog objekta (šanka), koja uključuje sve naplate za hranu, pivo, vino, bezalkoholna pića i alkoholna pića s uključenim PDV-om i porezom na potrošnju.

Knjiženje prihoda od restorana - hrana u vrijednosti 15.318,59 EUR na kontu 75110 : Ovaj iznos predstavlja prihode od prodaje hrane u restoranu, koji je isključen od PDV-a i porez na potrošnju.

Knjiženje prihoda od restorana - bezalkoholna pića i pivo u vrijednosti 7.974,14 EUR na kontu 75111. Ovaj iznos predstavlja prihode od prodaje piva, vina i bezalkoholnih pića u restoranu, isključujući PDV i porez na potrošnju.

Knjiženje prihoda od restorana - alkoholna pića u vrijednosti 11.330,00 EUR na kontu 75112. Ovaj iznos predstavlja prihode od prodaje alkoholnih pića u restoranu, isključujući PDV i porez na potrošnju.

Obveze za PDV po stopi od 13% se evidentiraju na kontu 240015 u iznosu 3.028,05 EUR. Ovaj iznos predstavlja obračunati PDV po stopi od 13% na prodaju hrane i bezalkoholnih pića. PDV se obračunava prema odgovarajućim osnovicama za ove usluge.

Obveze za PDV po stopi od 25% (račun 240012):

Obveze za PDV po stopi od 13% se evidentiraju na kontu 240012 u iznosu 2.832,50 EUR. Ovaj iznos predstavlja obračunati PDV po stopi od 25% na prodaju alkoholnih pića. PDV se obračunava prema osnovici za alkoholna pića.

Obveze za porez na potrošnju od 3% se evidentiraju na kontu 2484u iznosu 504,35 EUR.

Obveze za porez na potrošnju (račun 2484). Ovaj iznos predstavlja obračunati porez na potrošnju za pivo, vino i alkoholna pića. Porez na potrošnju obračunava se prema odgovarajućim stopama za ove proizvode.

Ugostiteljski objekti koji uz ugostiteljsku djelatnost obavljaju i **trgovačku djelatnost** trebaju se pridržavati odredbi Zakona o trgovini. U tom slučaju, na prodane proizvode u trgovini primjenjuje se standardna stopa PDV-a od 25%, a ne snižena stopa od 10%, koja se primjenjuje na određene usluge restorana. o podrazumijeva prodaju proizvoda u izvornom, nepromijenjenom stanju, kao što su slatkiši (čokolade, bomboni), cigarete i slična roba. Ovdje nije riječ o prodaji pića koje ugostitelj posluži gostu, već o prodaji trgovačke robe koja se prodaje u pakiranju u kojem je kupljena od dobavljača. Takvu robu potrebno je pravilno evidentirati u knjigovodstvenim i poreznim evidencijama kao trgovačku robu, jer se ona razlikuje od ugostiteljskih usluga. Prodaja robe iz minibara u sobama hotela ili apartmana ne smatra se trgovačkom robom, već ugostiteljskom uslugom, budući da se ta roba pruža kao dio smještajne usluge. Prema članku 16. Zakona o trgovini, trgovci su obvezni osigurati točne podatke o stanju robe u svojim prodajnim objektima. Iako se više ne primjenjuje Pravilnik o vođenju popisa robe u trgovini na malo, trgovci i dalje mogu voditi **Knjigu popisa** kako bi zadovoljili zakonske zahtjeve. Državni inspektorat naglašava da vođenje evidencije o stanju robe i dalje ostaje važno za praćenje zaliha u prodajnim objektima. Prodana trgovačka roba mora se evidentirati u poreznim evidencijama i uključiti u konačnu poreznu obvezu ugostiteljskog poduzeća. Pri izradi godišnjeg obračuna, te kod podnošenja obrasca **PDV-K**, ugostitelji moraju pravilno evidentirati promet od prodaje trgovačke robe. To osigurava točan obračun PDV-a, a samim time i zakonito poslovanje (Markota, 2016).

Nakon evidentiranja prodaje u restoranu, hotel X je zabilježio prodaju trgovačke robe. U nastavku je opisano knjiženje za prodaju različitih vrsta trgovačke robe, uključujući novine, torbe za plažu i ležaljke za plažu, uz obračun marže, PDV-a i ukupne prodajne vrijednosti. Novine su prodane po cijeni od 27,00 EUR bez PDV-a. Uz obračun PDV-a od 5%, ukupna prodajna vrijednost s PDV-om iznosi 28,35 EUR. Torbe za plažu su prodane po cijeni od 385,00 EUR bez PDV-a. Uz obračun PDV-a od 25%, ukupna prodajna vrijednost s PDV-om iznosi 481,25 EUR. Ležaljke za plažu su prodane po cijeni od 242,00 EUR bez PDV-a. Uz obračun PDV-a od 25%, ukupna prodajna vrijednost s PDV-om iznosi 302,50 EUR. Nakon toga slijedi knjiženje (prilagođeno prema Markota, 2014):

Tablica 9. Knjiženje nabave trgovačke robe

	<i>Naziv</i>	<i>Račun</i>	<i>Duguje</i>	<i>potražuje</i>
1.	<i>Roba u prodavaonici po 25% PDV-a</i>	<i>66300</i>	<i>783,75</i>	
	<i>Roba u prodavaonici po 5% PDV-a</i>	<i>66301</i>	<i>28,35</i>	
	<i>Pretporez po ulaznim računima po 25%</i>	<i>14003</i>	<i>136,8</i>	
	<i>Dobavljači</i>	<i>220</i>		<i>731,80</i>
	<i>Uračunani PDV 25%</i>	<i>6640</i>		<i>156,75</i>
	<i>Uračunati PDV 5%</i>			<i>1,35</i>
	<i>Uračunana marža robe u prodavaonici</i>	<i>6681</i>		<i>59,00</i>

Izvor: izrada autora prema Markota (2014)

783,75 EUR na kontu *Roba u prodavaonici po 25% PDV-a* (račun 66300): Ovaj iznos predstavlja ukupnu prodajnu vrijednost s PDV-om za artikle s PDV-om od 25%, što uključuje torbe za plažu i ležaljke za plažu.

28,35 EUR na kontu *Roba u prodavaonici po 5% PDV-a* (račun 66301): Ovaj iznos predstavlja ukupnu prodajnu vrijednost s PDV-om za novine, koje su oporezovane po stopi od 5%.

136,80 EUR na kontu *Pretporez po ulaznim računima po 25%* (račun 14003): Ovaj iznos predstavlja pretporez za ulazne račune na robu s PDV-om od 25%, temeljen na obračunatom PDV-u za torbe za plažu i ležaljke za plažu.

731,80 EUR na kontu *Dobavljači* (račun 220): Ovaj iznos predstavlja ukupnu vrijednost obveza prema dobavljačima za nabavku robe.

156,75 EUR na kontu *Uračunani PDV 25%* (račun 6640): Ovaj iznos predstavlja obračunati PDV od 25% za torbe za plažu i ležaljke za plažu.

1,35 EUR na kontu *Uračunati PDV 5%* (račun 6641): Ovaj iznos predstavlja obračunati PDV od 5% za novine.

59,00 EUR na kontu *Uračunana marža robe u prodavaonici* (račun 6681): Ovaj iznos predstavlja ukupnu maržu na prodaju trgovačke robe, uključujući novine, torbe za plažu i ležaljke za plažu.

4.3. Praktični primjer ostalih knjigovodstvenih evidencija Hotela X

Prema članku 16. Zakona o trgovini, potrebno je voditi evidenciju o stanju robe za sve vrste maloprodaje, uključujući prodaju u trgovinama, na štandovima, klupama, kioscima, putem pokretne prodaje, prodaje na daljinu (putem kataloga, interneta, TV prodaje, telefona), kao i za direktnu prodaju preko zastupnika, prodaju putem automata te prigodnu prodaju (npr. na sajmovima ili izložbama). Trgovci su dužni osigurati ove podatke za svaki prodajni objekt, kao što su prodavaonice. Također, trgovci koji obavljaju prodaju bez stalnog prodajnog mjesta (tzv. pokretna prodaja) moraju voditi evidenciju o stanju robe. Uz to, trgovci koji uz glavnu djelatnost obavljaju i maloprodaju (npr. frizerski i kozmetički saloni koji prodaju kozmetiku ili ugostitelji koji prodaju cigarete, sladolede, slatkiše) također su dužni osigurati evidenciju o stanju robe (Cutvarić, 2023).

Tablica 10 Knjigu popisa

R.br.	Datum	Vrsta dokum.	Broj dokumenta	Partner	Zaduženje	Razduženje
01.09.05 - 31.03.06	Prijenos salda				1.719,00	17.192,00
474	01.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	764,03	
475	01.04.06	POS	POS20060401	Prod.na blagajni		764,03
476	04.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	373,14	
477	04.04.06	POS	POS20060404	Prod.na blagajni		373,14
478	05.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	252,1	
479	05.04.06	POS	POS20060405	Prod.na blagajni		252,1
480	06.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	1.016,39	
481	06.04.06	POS	POS20060406	Prod.na blagajni		1.016,39
482	07.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	1.854,35	
483	07.04.06	POS	POS20060407	Prod.na blagajni		1.854,35
484	08.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	662,11	

485	08.04.06	POS	POS20060408	Prod.na blagajni		662,11
486	10.04.06	Zad.IP	6,02E+09	Veleprodaja	829,09	
487	10.04.06	POS	POS20060410	Prod.na blagajni		829,09

Ivor: izrada autora prema Centar MCS (n.d.)

Knjiga popisa je evidencijski dokument koji se koristi za praćenje zaduženja i razduženja robe ili druge imovine u poslovanju. Ovaj dokument bilježi kronološki tijek svih transakcija povezanih s robom, uključujući datume, vrste dokumenata, brojeve dokumenata, partnere, te iznose zaduženja i razduženja. Svaka transakcija se evidentira redoslijedom kojim je obavljena, kako bi se omogućila transparentnost i precizno praćenje kretanja imovine (Cutvarić, 2023).

Primjer knjige popisa sadrži sljedeće podatke (Cutvarić, 2023):

1. **Datum transakcije:** Svaka transakcija se bilježi s točnim datumom kako bi se osiguralo praćenje u stvarnom vremenu.
2. **Vrsta dokumenta:** Ovdje se upisuje o kojoj vrsti dokumenta je riječ, primjerice "Zad.IP" (zaduženje interne prijave) ili "POS" (prodaja na blagajni).
3. **Broj dokumenta:** Svaki dokument ima svoj jedinstveni broj koji omogućuje praćenje specifične transakcije.
4. **Partner:** Ovaj stupac označava poslovnog partnera s kojim je transakcija izvršena, primjerice veleprodaja ili prodaja na blagajni.
5. **Zaduženje/Razduženje:** Ovi stupci bilježe iznose transakcija, tj. vrijednosti za koje je roba zadužena ili razdužena.

Knjiga popisa omogućuje pregledan i točan uvid u stanje zaliha, njihove promjene kroz vrijeme te olakšava računovodstvene procese i kontrolu zaliha. Također, pomaže u usklađivanju fizičkog stanja robe s evidencijama te je često obavezna u zakonskoj regulativi.

Obračun turističke članarine za 2024. godinu temelji se na maksimalnom broju kreveta ili smještajnih jedinica koje je iznajmljivač imao u prethodnoj godini. Za obračun se uzima onaj dan u prethodnoj godini kada je iznajmljivač imao najveći broj aktivnih kreveta/smještajnih jedinica. Ako je osoba prvi put ishodila rješenje o odobrenju za pružanje ugostiteljskih usluga

u tekućoj godini, godišnji paušalni iznos članarine se računa kao umnožak broja kreveta i iznosa članarine po krevetu ili smještajnoj jedinici. Turistička članarina obračunava se za svaki glavni krevet (100% iznosa) i pomoćni krevet (50% iznosa), u skladu s Pravilnikom o godišnjem paušalnom iznosu turističke članarine. Primjeri Obračuna (Turistička zajednica grada Zagreba. 2024):

- Primjer 1: Ako iznajmljivač na početku godine ima 8 kreveta, a u lipnju odjavi 2 kreveta, maksimalni broj kreveta za 2024. je 8. Članarina će se obračunati prema ovom broju.
- Primjer 2: Ako iznajmljivač ima 2 apartmana (svaki po 4 kreveta) na istoj adresi unutar iste turističke zajednice, maksimalni broj kreveta je 8, a članarina se uplaćuje na jedan IBAN.
- Primjer 3: Ako iznajmljivač ima 2 apartmana (svaki po 4 kreveta) na različitim adresama unutar različitih turističkih zajednica, maksimalni broj kreveta je 4 za svaku turističku zajednicu, a članarina se uplaćuje na dva različita IBAN-a.

Turistička članarina za 2024. iznosi (Turistička zajednica općine Punat, n.d.)

– 5,97 € za osnovne krevete

– 2,99 € za pomoćne krevete

Slika 3. Obrazac TZ

PODRUČNIURED	RIJEKA
ISPOSTAVA (nadležna prema prebivalištu osobe-građanina ili uobičajenom boravištu)	KRK

OIB, ime i prezime osobe - građana, adresa prebivališta ili uobičajenog boravišta	12345678910, IVO PUNTARIĆ, KRALJA ZVONIMIRA 1B, PUNAT
Sifra /naziv općine/grada prebivališta ili uobičajenog boravišta osobe - građana	03603, PUNAT

OBRAČUN Članarine turističkoj zajednici za razdoblje od 1.1. do 31.12.2024. godine u eufima i centima

R.BR.	OPIS	BROJ	IZNOS	UKUPNO
1	2	3	4	5W 4I
1.	Krevet u sobi, apartmanu ili kući za odmor	4	5,97	23,88
2.	Pomoćni krevet u sobi, apartmanu ili kući za odmor	2	2,99	5,98
3.	Smjestajna jedinica u kampu i kamp odmoristu			
4.	Smjestajna jedinica u objektu za robinzonski smjestaj			
5.	Krevet u sobi, apartmanu ili kući za odmor na OPG-u			
6.	Pomoćni krevet u sobi, apartmanu ili kući za odmor na OPG-u			
7.	Smjestajna jedinica u kampu i kamp odmoristu na OPG-u			
8.	Smjestajna jedinica u objektu za robinzonski smjestaj na OPG-u			
9.	UKUPNO OBRACUNANI IZNOS - c/anak 8. stavak 3. Zakona (r. br.1. + r. br. 2. + r. br. 3. + r. br. 4. + r. br. 5. + r. br. 6. + r. br. 7 + r. br. 8.)			29,86
10.	Umanjenje članarine na područjima općina i gradova - potpomognutim područjima I. razvojne skupine*			
11.	Umanjenje članarine na područjima općina i gradova - potpomognutim područjima II. razvojne skupine*			
12.	Umanjenje članarine na područjima općina i gradova - potpomognutim područjima III. Razvojne skupine*			
13.	Umanjenje članarine na područjima općina i gradova - potpomognutim područjima IV. Razvojne skupine*			
14.	UKUPNO UMANJENJE NA POTPOMOĞNUTIM PODRUČJIMA - c/anak 8. stavak 4. Zakona (r. br.10. + r. br.11. + r. br.12. + r. br.13.)			
15.	OBRACUNANI IZNOS NAKON UMANJENJA (r. br. 9. - r. br. 14.)			29,86
16.	NACIN PLACANJA- članak 11. stavak 3. Zakona	JEDNOKRATNA UPLATA iznos iz r. br. 15.	DA	NE
		OBROČNO PLACANJE iznos iz r. br. 15 / 3	DA	NE
17.	UKUPAN IZNOS PRIMITKA 12 EVIDENCIJE PROMETA (Obrazac EP) - c/anak 13. stavak 4. Pravilnik o paušalnom oporezivanju djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smjestaja u turizmu			Upisati ukupni bruto prihod iz 2023.g.

Izvor: Turistička zajednica općine Punat. Obavijest i upute za popunjavanje obrasca TZ2. Dostupno na: <https://tzpunat.hr/hr/dogadanja-i-novosti/arhiva/obavijest-i-upute-za-popunjavanje-obrasca-tz2,3865.html> (01.08.2024)

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (PDV), usluge smještaja u hotelima i sličnim objektima, uključujući kampove i plovila, oporezuju se sniženom stopom PDV-a od 13%. Usmjeren je na to da se PDV obračunava prema vrsti usluge: smještaj i obroci (doručak, polupansion, puni pansion) podliježu sniženoj stopi, dok se druge usluge poput wellnessa, iznajmljivanja ležaljki ili sportskih terena oporezuju standardnom stopom od 25%. Ako hotel nudi cjelovitu uslugu po jedinstvenoj cijeni, uključujući smještaj i dodatne usluge, cijeli paket podliježe sniženoj stopi PDV-a. Ove odredbe vrijede i za usluge koje hotel pruža stranim

poreznim obveznicima iz drugih država članica EU, s obzirom da se mjesto obavljanja usluge za nekretnine smatra mjesto gdje se nekretnina nalazi (Porezna uprava, 2024).

Primjer: Za veljaču 2023. godine, porezni obveznik je primio račun od poreznog obveznika A iz Nizozemske za pruženu uslugu u iznosu od 300,00 eura, dok je od poreznog obveznika B iz SAD-a zaprimljen račun za uslugu u vrijednosti od 200,00 eura. Dodatno, od Airbnb.com (SAD) stigao je račun za uslugu u iznosu od 200,00 eura (prilagođeno prema Porezna uprava, 2023).

Slika 4. PDV obrazac

OPIS	POREZNA OSNOVICA (iznos u eurima i centima)	PDV PO STOPI 5%, 13% i 25% (iznos u eurima i centima)
OBRAČUN PDV-a U OBAVLJENIM TRANSAKCIJAMA DOBARA I USLUGA – UKUPNO (I + II)	500,00	XX XXX
I. TRANSAKCIJE KOJE NE PODLJEŽU OPOREZIVANJU, OSLOBOĐENE I OPOREZIVE PO STOPI 0% - UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8.+9.+10.+11.)		XX XXX
1. ISPORUKE U RH ZA KOJE PDV OBRAČUNAVA PRIMATELJ (tuzemni prijenos porezne obveze)		XX XXX
2. ISPORUKE DOBARA OBAVLJENE U DRUGIM DRŽAVAMA ČLANICAMA		XX XXX
3. ISPORUKE DOBARA UNUTAR EU		XX XXX
4. OBAVLJENE USLUGE UNUTAR EU		XX XXX
5. OBAVLJENE ISPORUKE OSOBAMA BEZ SJEDIŠTA U RH		XX XXX
6. SASTAVLJANJE I POSTAVLJANJE DOBARA U DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EU		XX XXX
7. ISPORUKE NOVIH PRIJEVOZNIH SREDSTAVA U EU		XX XXX
8. TUZEMNE ISPORUKE		XX XXX
9. IZVOZNE ISPORUKE		XX XXX
10. OSTALA OSLOBOĐENJA		XX XXX
11. ISPORUKE PO STOPI 0%		XX XXX
II. OPOREZIVE TRANSAKCIJE – UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8.+9.+10.+11.+12.+13.+14.+15.)	500,00	125
1. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 5%		
2. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 13%		
3. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 25%		
4. PRIMLJENE ISPORUKE U RH ZA KOJE PDV OBRAČUNAVA PRIMATELJ (tuzemni prijenos porezne obveze)		
5. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 5%		
6. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 13%		
7. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 25%		
8. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 5%		
9. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 13%		
10. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 25%	300	75
11. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 0% i 5%		
12. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 13%		
13. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 25%	200	50
14. NAKNADNO OSLOBOĐENJE IZVOZA U OKVIRU OSOBNOG PUTNIČKOG PROMETA		
IV. OBVEZA PDV-a U OBRAČUNSKOM RAZDOBLJU: ZA UPLATU (II. - III.) ILI ZA POVRAT (III. - II.)	XX XXX	75,00
V. PO PRETHODNOM OBRAČUNU: NEUPLAĆENI PDV DO DANA PODNOŠENJA OVE PRIJAVE – VIŠE UPLAĆENO – POREZNI KREDIT	XX XXX	
VI. UKUPNO RAZLIKA: ZA UPLATU/ZA POVRAT	XX XXX	75,00
VII. IZNOS GODIŠNJEG RAZMJERNOG ODBITKA PRETPOREZA (%)		

Izvor: Porezna uprava (2023).)Primjer obračuna i popunjavanja obrazaca PDV i PDV-S. Dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/PrimjerObracunapdviznajmljivaci.aspx> (24.08.2024)

Za mjesec siječanj 2023. porezni obveznik je primio račune za usluge od različitih dobavljača. Od poreznog obveznika A iz Nizozemske primljen je račun u iznosu od 300,00 eura, dok je od poreznog obveznika B iz SAD-a primljen račun u iznosu od 200,00 eura. Također, od Airbnb.com iz SAD-a primljen je račun u iznosu od 200,00 eura. Ovi iznosi čine ukupnu osnovicu od 500,00 eura, koja je unesena u obrazac za obračun PDV-a. Prema odredbama Zakona i Pravilnika o PDV-u, obveznik je za primljene usluge iz EU, konkretno iz Nizozemske, obračunao PDV po stopi od 25%. Na osnovicu od 300,00 eura obračunat je PDV u iznosu od 75,00 eura. Slično, za usluge primljene od poreznog obveznika B iz SAD-a, također je obračunat PDV po stopi od 25%, što čini iznos od 50,00 eura na osnovicu od 200,00 eura. U obračunu PDV-a, ukupna osnovica za oporezive transakcije iznosi 500,00 eura, a ukupno obračunati PDV je 125,00 eura. Ovo uključuje i iznos PDV-a obračunanog za usluge primljene iz EU te za usluge od poreznih obveznika izvan RH. Za obvezu PDV-a u obračunskom razdoblju, iz obračuna je jasno da porezni obveznik mora uplatiti iznos od 125,00 eura. Ovaj iznos predstavlja ukupnu obvezu za uplatu temeljem obračunatog PDV-a, s obzirom na primljene račune i obračunate stope PDV-a. Svi iznosi i obračuni su izrađeni u eurima, a PDV je obračunat prema važećim stopama za usluge iz EU i usluge od poreznih obveznika izvan RH (prilagođeno prema Porezna uprava, 2023).

4.4. Praktični primjer godišnjeg obračuna Hotela X

U ovom poglavlju, analizirat će se godišnji obračun Hotela X, koji uključuje detaljno prikazivanje poslovnih događaja i knjigovodstvenih transakcija. Svi poslovni događaji bit će ilustrirani kroz primjere knjiženja za različite vrste imovine, obveza i kapitala, te troškova i prihoda, uključujući račune za telekomunikacijske usluge, električnu energiju, komunalne usluge, te nadoknadu za općekorisnu funkciju šuma i boravišnu pristojbu. Nadalje, analizirat će se obračun plaća i amortizacije, te evidenciju prihoda od prodaje u restoranu i od usluga smještaja. Na temelju ovih knjiženja, izradit će se bilancu i utvrditi poslovni rezultat, što omogućuje uvid u financijsko stanje hotela na kraju obračunskog razdoblja

Hotel x ima sljedeća početna stanja:

- Zadržani dobitak 9.345.356,10
- Upisani temeljni kapital 2.150.000,00
- 0200 Građevinsko zemljište 9.151.856,00

- 0232 Zgrade trgovine, hotela, motela, restorana 2.000.000,00
- 03210 Uredski namještaj 150.000,00

U nastavku se prikazuju primjeri knjiženja poslovnih događaja, te na osnovu istih utvrđivanje poslovnog rezultat i bilance.

Primjer knjiženja za račun usluga telekomunikacija (prilagođeno prema Perkušić, 2016).

Hotel X je dobio račun za telekomunikacijske usluge u iznosu 812,50 eura, od čega je PDV 162,50 eura.

Na kontu 4100 Troškovi telefona, interneta evidentira se na dugovnoj strani 650,00 eura, što predstavlja neto trošak telekomunikacijskih usluga.

Na kontu 14003 Pretporez - 25% evidentira se na dugovnoj strani 162,50 eura, što predstavlja iznos PDV-a koji poduzeće može odbiti.

Na kontu 2200 Dobavljači u zemlji evidentira se na potražnoj strani 812,50 eura, što predstavlja ukupnu obvezu prema dobavljaču.

Tablica 11. Evidencija po ulaznim računima za usluge telekomunikacija

		Duguje	Potražuje
2200	Dobavljači u zemlji		812,50
14003	Pretporez - 25%	162,50	
4100	Troškovi telefona, interneta	650,00	

Izvor: izrada autora prema Perkušić (2016).

Primjer knjiženja za račun za električnu energiju (prilagođeno prema Perkušić, 2016).

Hotel X je dobio račun za električnu energiju u iznosu 1.073,50 eura, od čega je PDV 123,50 eura.

Na kontu 4070 Trošak električne energije evidentira se na dugovnoj strani 950,00 eura, što predstavlja neto trošak za električnu energiju.

Na kontu 14000 Pretporez - 13% evidentira se na dugovnoj strani 123,50 eura, što predstavlja iznos PDV-a koji poduzeće može odbiti.

Na kontu 2200 Dobavljači u zemlji evidentira se na potražnoj strani 1.073,50 eura, što predstavlja ukupnu obvezu prema dobavljaču.

Tablica 12. Evidencija po ulaznim računima za el. energiju

		Duguje	Potražuje
2200	Dobavljači u zemlji		1.073,50
14000	Pretporez - 13%	123,50	
4070	Trošak električne energije	950,00	

Izvor: izrada autora prema Perkušić (2016).

Primjer knjiženja za račun za komunalne usluge (prilagođen prema Grbavac i Džidić, (n.d.).

Hotel X je dobio račun za komunalne usluge u iznosu 904,00 eura, od čega je PDV 104,00 eura.

Na kontu 417 Troškovi komunalnih i sličnih usluga evidentira se na dugovnoj strani 800,00 eura, što predstavlja neto trošak za komunalne usluge.

Na kontu 14000 Pretporez - 13% evidentira se na dugovnoj strani 104,00 eura, što predstavlja iznos PDV-a koji poduzeće može odbiti.

Na kontu 2200 Dobavljači u zemlji evidentira se na potražnoj strani 904,00 eura, što predstavlja ukupnu obvezu prema dobavljaču.

Tablica 13. Evidencija po ulaznim računima za komunalne usluge

		Duguje	Potražuje
2200	Dobavljači u zemlji		904,00
417	Troškovi komunalnih i slični	800,00	
14000	Pretporez - 13%	104,00	

Izvor: izrada autora prema Grbavac i Džidić (n.d.).

Primjer knjiženja za nadoknadu za općekorisnu funkciju šuma (prilagođeno prema Turković Jarža i Guzić, 2013).

Hotel X ima obvezu platiti nadoknadu za općekorisnu funkciju šuma u iznosu od 528,00 eura.

Na kontu 4662 Trošak nadoknada za općekorisnu funkciju šuma evidentira se na dugovnoj strani 528,00 eura, što predstavlja trošak poslovanja za ovu naknadu.

Na kontu 2490 Obveze za nadoknadu za šume evidentira se na potražnoj strani 528,00 eura, što predstavlja obvezu prema državi za nadoknadu za šume.

Tablica 14. Evidencija obveza za općekorisnu funkciju šuma

		Duguje	Potražuje

2490	Obveze za nadoknadu za šume			528
4662	Trošak nadoknada za općekorisnu funkciju šuma	528		

Izvor: izrada autora prema Turković Jarža i Guzić (2013).

Primjer knjiženja za boravišnu pristojbu (prilagođeno prema Markota, 2016).

Hotel X ima obvezu platiti boravišnu pristojbu u iznosu od 298,50 eura.

Na kontu 4663 Trošak boravišne pristojbe evidentira se na dugovnoj strani 298,50 eura, što predstavlja trošak poslovanja za boravišnu pristojbu.

Na kontu 2493 Obveze za boravišnu pristojbu evidentira se na potražnoj strani 298,50 eura, što predstavlja obvezu prema državi za boravišnu pristojbu.

Tablica 15. Evidencija obveza za boravišnu pristojbu

		Duguje	Potražuje
2493	Obveze za boravišnu pristojbu		298,50
4663	Trošak boravišne pristojbe	298,50	

Izvor: izrada autora prema Markota (2016)

Primjer obračuna plaća za 12. mjesec (prilagođeno prema Guzić, 2016).

Za neto plaće evidencija se vrši na kontu 4200 Troškovi neto plaća, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 12.000,00 eura. Istovremeno, evidencija se vrši na kontu 2300 Obveze za neto-plaće, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 12.000,00 eura.

Za porez i prirez evidencija se vrši na kontu 4210 Trošak poreza i prireza, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 1.752,90 eura. Istovremeno, evidencija se vrši na kontu 2414 Obveze za porez i prirez, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 1.752,90 eura.

Za doprinos za mirovinsko osiguranje - I. stup, evidencija se vrši na kontu 4220 Trošak MOI 1. stup, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 2.578,70 eura. Istovremeno, evidencija se vrši na kontu 2420 Doprinos za MO I STUP, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 2.578,70 eura.

Za doprinos za mirovinsko osiguranje - II. Stup evidencija se vrši na kontu 4221 Trošak MIO 2. stup, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 859,60 eura. Istovremeno, evidencija se vrši na kontu 2421 Doprinos za MO II STUP, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 859,60 eura.

Za doprinos za zdravstveno osiguranje evidencija se vrši na kontu 4230 Trošak zdravstvenog osiguranja, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 2.836,50 eura. Istovremeno, evidencija se vrši na kontu 2423 Doprinos za zdravstveno osiguranje, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 2.836,50 eura.

Tablica 16. Evidencija plaća

	Plaće	Duguje	Potražuje
2300	Obveze za neto-plaće		12.000,00
2414	Obveze za porez i prirez		1.752,90
2420	Doprinos za MO I STUP		2.578,70
2421	Doprinos za MO II STUP		859,60
2423	Doprinos za zdravstveno osig		2.836,50
4200	Troškovi neto plaća	12.000,00	
4210	Trošak poreza i prireza	1.752,90	
4220	Trošak MOI 1.stup	2.578,70	
4221	Trošak MIO 2.stup	859,60	
4230	Trošak zdravstvenog osiguranja	2.836,50	

Izvor: izrada autora prema Guzić (2016).

Primjer obračuna amortizacije (prilagođeno prema Horvat Jurjec, 2016)

Na kontu 03210 se evidentira na dugovnoj strani trošak amortizacije u iznosu od 15.000,00 eura knjigovodstvena vrijednost uredskog namještaja koji je unesen u poslovne knjige.

Amortizacija hotelskog namještaja se evidentira na kontu 03921 akumulirana amortizacija namještaja, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 15.000,00 eura. To predstavlja akumuliranu amortizaciju hotelskog namještaja koja umanjuje njegovu knjigovodstvenu vrijednost.

Tablica 17. Obračun amortizacije

03210	Trošak amortizacije	15.000,00	
03921	AKUMUL.AMORT.NAMJEŠTAJA		15.000,00

Izvor: izrada autora prema Horvat Jurjec (2016)

Primjer prodaje u restoranu (prilagođeno prema Markota, 2016)

Hotel X evidentira prodaju hrane i pića u restoranu:

Na kontu 1024 Blagajna ugostiteljskog objekta - šank, se evidentira naplata u gotovini na dugovnoj strani u iznosu od 238.000,00 eura. Ovaj iznos predstavlja ukupni iznos gotovine prikupljen kroz prodaju hrane, bezalkoholnih i alkoholnih pića.

Prihodi od prodaje hrane se evidentiraju na kontu 75110 Prihodi od restorana – hrana na potražnoj strani u iznosu od 100.000,00 eura. Ovo je prihod ostvaren prodajom hrane.

Prihodi od prodaje bezalkoholnih pića i piva se evidentiraju na kontu 75111 Prihodi od restorana – bezalkoholnih pića i pivo, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 50.000,00 eura. Ovo je prihod ostvaren prodajom bezalkoholnih pića i piva.

Prihodi od prodaje alkoholnih pića se evidentiraju na kontu 75112 Prihodi od restorana – alkoholna pića, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 50.000,00 eura. Ovo je prihod ostvaren prodajom alkoholnih pića.

Obveza za PDV za 25% se evidentira na kontu 24003 Obveza za PDV - 25% na potražnoj strani u iznosu od 12.500,00 eura.

Obveza za PDV za 13% se evidentira na kontu 24004 Obveza za PDV - 13%, koji se evidentira na potražnoj strani u iznosu od 19.500,00 eura.

Obveza za porez na potrošnju se evidentira na kontu 2484 Obveze za porez na potrošnju na potražnoj strani u iznosu od 6.000,00 eura. Ovo je porezna obveza za porez na potrošnju, koja se odnosi na promet alkoholnih i bezalkoholnih pića.

Za trošak prodane robe evidencija se vrši na kontu 7100 Nabavna vrijednost prodane robe u tuzemstvu na dugovnoj strani u iznosu od 100.000,00 eura. Ovo predstavlja nabavnu vrijednost robe koja je prodana tijekom obavljanja ugostiteljske djelatnosti.

Tablica 18. prodaja hrane i pića u restoranu.

		Duguje	Potražuje
1024	Blagajna ugostiteljskog objekta - šank	238.000,00	
75110	Prihodi od restorana - hrana		100.000,00
75111	Prihodi od restorana – bezalkoholnih pića i pivo		50.000,00
75112	Prihodi od restorana – alkoholna pića		50.000,00
24003	Obveza za PDV - 25%		12.500,00
24004	Obveza za PDV - 13%		19.500,00
2484	Obveze za porez na potrošnju		6.000,00
7100	Nabavna vrijednost prodane robe u tuzemstvu	100.000,00	

Izvor: izrada autora prema Markota (2016)

Primjer prodaje noćenja u hotelu (prilagođeno prema Markota, 2016)

Na kontu 1200 Kupci u zemlji, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 452.000,00 eura se evidentira iznos koji je hotel evidentirao kao potraživanje od domaćih kupaca za prodane usluge.

Na kontu 1001 Tekući račun, koji se evidentira na dugovnoj strani u iznosu od 1.808.000,00 eura se evidentira priljev sredstava na tekući račun hotela od prodanih usluga.

Prihodi od usluga hotela i noćenja se evidentira na kontu 7512 Prihodi od hotela i noćenja na potražnoj strani u iznosu od 2.000.000,00 eura. Ovo predstavlja ukupan prihod koji je hotel ostvario prodajom usluga smještaja i noćenja.

Obveza za PDV se evidentira na kontu na kontu 24004 Obveza za PDV - 13 na potražnoj strani u iznosu od 260.000,00 eura. Ovo je iznos obračunatog PDV-a po stopi od 13% .

Tablica 19. Evidencija prodaje noćenja u hotelu

1200	Kupci u zemlji	452.000,00	
1001	Tekući račun	1.808.000,00	
24004	Obveza za PDV - 13%		260.000,00
7512	Prihodi od hotela i noćenja		2.000.000,00

Izvor: izrada autora prema Markota (2016)

Primjer utvrđivanja poslovnog rezultata (prilagođeno prema Vuk, 2016).

Tablica 20. Evidencija utvrđivanja poslovnog rezultata

490	Raspored trošk. za obr. proiz. i usluga	138.254,20	138.254,20
701	Troškovi real. usl.	138.254,20	138.254,20
790	Razlika prihoda i rashoda		2.061.745,80
800	Dobitak prije oporezivanja		
803	Porez na dobitak (gubitak)		206174,58
9500	Dobitak TEKUĆE GODINE		1.855.571,22

Izvor: izrada autora prema Vuk (2016).

Na kraju obračunskog razdoblja se zatvaraju sva konta troškova koji se raspoređuju na konto 490 Raspored troškova za obračun proizvoda i usluga u iznosu 128.254,20. Taj se konto

također zatvara i vrijednost se prenosi na konto Troškovi realiziranih usluga. Na kontu 790 Razlika prihoda i rashoda se evidentira na kontu u iznosu. 2.061.745,80. Ta se vrijednost zatim evidentira na kontu 800 Dobitak prije oporezivanja, Na tu vrijednost se obračunava 10% poreza na dobit koji iznosi 206174,58. Na koncu se na kontu 9500 Dobitak tekuće godine evidentira dobit u iznosu 1.855.571,22.

Na osnovu tih knjiženja je izrađena bilanca.

Tablica 21, Bilanca

AKTIVA		PASIVA	
DUGOTRAJNA IMOVINA	11.286.856,00	KAPITAL	13.283.427,32
Građevinsko zemljište	9.151.856,00	Zadržani dobitak	9.277.856,10
Zgrade trgovine, hotela, motela, restorana	2.000.000,00	Dobit tekuće godine	1.855.571,22
Hotelski NAMJEŠTAJ	150.000,00	Upisani temeljni kapital	2.150.000,00
AKUMUL.AMORT.NAMJEŠTAJA	-15.000,00	KRATKOROČNE OBVEZE	521.818,78
KRATKOTRAJNA IMOVINA		Dobavljači u zemlji	2.790,00
Zalihe	20.000,10	Obveze za neto-plaće	12.000,00
Roba u prodavaonici po 25% PDV-a	20.000,10	Obveza za PDV - 25%	12.500,00
Potraživanja	452.390,00	Obveza za PDV - 13%	279.500,00
Kupci u zemlji	452.000,00	Obveza za PDV - 5%	0,00
Pretporez - 13%	227,50	Obveze za porez i prirez	1.752,90
Pretporez - 25%	162,50	Doprinos za MO I STUP	2.578,70
Novac	2.046.000,00	Doprinos za MO II STUP	859,60
Tekući račun	1.808.000,00	Doprinos za zdravstveno osig	2.836,50
Glavna blagajna	238.000,00	Poseban doprinos za zdravstv	0,00
		Doprinos za zapošljavanje na	0,00
		Obveza za HGK za paušalnu na	0,00
		Obveze za nadoknadu za šume	528,00
		Obveze za boravišnu pristojbu	298,50
		Obveze za porez na dobit	206.174,58
UKUPNO AKTIVA	13.805.246,10	UKUPNO PASIVA	13.805.246,10

Izvor: izrada autora na temelju prethodnih knjiženja

Bilanca Hotela X pruža uvid u financijsko stanje hotela, s naglaskom na imovinu i obveze. Aktiva hotela iznosi 13.805.246,10 eura i uključuje značajnu dugotrajnu imovinu u vrijednosti od 11.286.856,00 eura. Najveći dio ove imovine čini građevinsko zemljište, koje vrijedi 9.151.856,00 eura. Zgrada hotela, motela i restorana doprinose s dodatnih 2.000.000,00 eura, što uključuje sve komercijalne prostore. Hotelski namještaj ima vrijednost od 150.000,00 eura, dok akumulirana amortizacija namještaja smanjuje knjigovodstvenu vrijednost za 15.000,00 eura.

Kratkotrajna imovina iznosi 2.518.390,00 eura. Ova stavka uključuje zalihe od 20.000,10 eura koje se odnose na robu u prodavaonici, također vrijednu 20.000,10 eura. Potraživanja prema kupcima u zemlji iznose 452.000,00 eura, dok ukupna potraživanja iznose 452.390,00 eura, uključujući pretporez za PDV po stopi od 13% (227,50 eura) i 25% (162,50 eura). Novac na tekućim računom iznosi 1.808.000,00 eura i glavnom blagajnom s 238.000,00 eura, što ukupno iznosi 2.046.000,00 eura.

Pasiva hotela pokazuje kapital od 13.283.427,32 eura, što uključuje zadržani dobitak od 9.277.856,10 eura i dobit tekuće godine od 1.855.571,22 eura. Upisani temeljni kapital iznosi 2.150.000,00 eura.

Kratkoročne obveze ukupno su 521.818,78 eura i obuhvaćaju razne stavke. Obveze prema dobavljačima iznose 2.790,00 eura, dok obveze za neto plaće iznose 12.000,00 eura. Obveze za PDV uključuju 12.500,00 eura za stopu od 25% i 279.500,00 eura za stopu od 13%, dok obveza za porez na potrošnju iznosi 6.000,00 eura. Doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje zajedno čine 6.274,80 eura. Ostale obveze uključuju obveze za nadoknadu za šume od 528,00 eura i boravišnu pristojbu od 298,50 eura. Obveza za porez na dobit iznosi 206.174,58 eura.

Ukupni iznosi aktive i pasive su usklađeni i iznose 13.805.246,10 eura, što potvrđuje matematičku točnost knjigovodstvenih evidencija

5. ZAKLJUČAK

Hotelsko poduzeće je kompleksan organizacijski sustav u dinamičnim tržišnim uvjetima. Definirano kao pravna osoba koja pruža ugostiteljske usluge s ciljem profita, karakterizira ga kratko trajanje uslužnih procesa, stalna aktivnost, potreba za neposrednim prilagodbama te visoki udio fiksnih troškova. Moderni hoteli prelaze s centraliziranog na decentralizirano upravljanje, s odvojenim vlasničkim i menadžerskim funkcijama. Specifičnosti hotelskog proizvoda uključuju uslužni karakter, komplementarnost s turističkom ponudom, sezonalnost potražnje i krutost kapaciteta. Smještajni objekti uključuju razne tipove hotela, poput hotela baštine i aparthotela, te komplementarne objekte poput kampova. Ključne funkcije hotela obuhvaćaju osnovne i dopunske usluge, a odjeli hotela kao što su recepcija, domaćinstvo, hrana i piće, kuhinja, održavanje, računovodstvo i sigurnost, specijalizirani su za različite aspekte poslovanja i operacija.

U hotelima, prihodi se klasificiraju u nekoliko ključnih kategorija. Prihodi od smještaja obuhvaćaju prihode od iznajmljivanja soba i apartmana, uključujući prihode od individualnih gostiju, grupa, ugovorenih boravaka, te dodatne usluge kao što su naknade za raniji odlazak ili korištenje soba tijekom dana. Prihodi od hrane i pića odnose se na novčane iznose ostvarene prodajom hrane i pića unutar hotela, uključujući restorane, sobe, bankete i mini-barove. Prihodi od prodaje paketa obuhvaćaju prihode od aranžmana koji uključuju kombinaciju smještaja, prehrane, aktivnosti poput golfa ili SPA tretmana te najma vozila. Prihodi od najma uključuju prihode od iznajmljivanja opreme i prostora za različite događaje. Prihodi od dodatnih usluga odnose se na prihod od raznih usluga kao što su organizacija događanja, pružanje usluga pranja rublja, te drugi slični prihodi. Prihodi od razmjene usluga obuhvaćaju prihode ostvarene kroz suradnje i razmjenu usluga s vanjskim partnerima ili drugim organizacijama.

U hotelijerstvu, troškovi se klasificiraju u nekoliko ključnih kategorija. Troškovi smještaja obuhvaćaju troškove rada te dodatne troškove vezane uz sredstva za čišćenje i opremu. Troškovi hrane i pića uključuju sve izdatke za hranu i piće, kao i troškove povezane s pratećom ponudom i radom. Administrativni i opći troškovi obuhvaćaju bruto plaće

zaposlenika, interne i eksterne revizije te druge poslovne troškove. Informacijsko-komunikacijske usluge uključuju troškove rada, usluga i sustava, kao i ostale povezane rashode. Troškovi prodaje i marketinga obuhvaćaju bruto plaće, vanjske usluge i troškove promocije. Investicijsko i tekuće održavanje uključuje plaće, materijale i radove na održavanju objekta. Troškovi energenata i komunalnih usluga odnose se na potrošnju energije i usluge komunalne infrastrukture. Troškovi menadžmenta obuhvaćaju fiksne iznose i poticajne naknade, dok praonica rublja pokriva troškove obrade rublja.

U hotelijerstvu i ugostiteljstvu u Hrvatskoj primjenjuju se različite stope poreza na dodanu vrijednost (PDV). Na usluge smještaja, uključujući boravak u hotelima, kampovima i drugim sličnim objektima, primjenjuje se snižena stopa PDV-a od 13%. Ista snižena stopa od 13% odnosi se i na pripremu i usluživanje hrane, uključujući dostavu i catering usluge. S druge strane, redovna stopa PDV-a od 25% primjenjuje se na sve vrste pića, kako alkoholna tako i bezalkoholna.

U radu je provedena analiza godišnjeg obračuna Hotela X, kroz detaljno prikazivanje poslovnih događaja i knjigovodstvenih transakcija. Analizom različitih knjiženja, od troškova telekomunikacija, električne energije i komunalnih usluga, do obračuna plaća, amortizacije, i prihoda od prodaje, prikazano je kako svaki segment poslovanja utječe na konačne financijske izvještaje. Svi primjeri knjiženja i obračuna predstavljaju ključne aspekte financijskog poslovanja, od kojih su neki specifični za hotelsku djelatnost poput obračuna prihoda od prodaje hrane i pića te prihoda od usluga smještaja, te obveza za boravišnu pristojbu.

Iz svega navedenog može se zaključiti da sektor smještaja i prehrane nosi brojne specifičnosti koje stvaraju značajne izazove za računovodstvene funkcije u tim industrijama, pri čemu postoje brojni momenti u izradi normativa, kalkulacija i raspodjeli troškova koji dodatno usložnjavaju knjigovodstvene procese unutar ovih djelatnosti.

POPIS LITERATURE

1. Centar MCS (n.d.) Knjiga popisa u mačoprodaji. Dostupno na: http://download.centar-mcs.hr/upute/xc_komercijalno/Knjiga_Popisa_u_Maloprodaji.pdf
2. Ćorluka, G. (2015). Analiza utjecaja obilježja hotela na sezonalnost poslovanja. Doktorska dizertacija. Sveučilište U Splitu, Ekonomski fakultet
3. Ćorluka, G. (2019). Organizacija turizma. Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije. Nastavni materijali za kolegij Organizacija međunarodnih putovanja, turizma i trgovine.
4. Cutvarić, M. (2023). Obvezna evidencija o stanju robe u trgovini na malo (knjiga popisa ili slična evidencija). Dostupno na: <https://www.rif.hr/obvezna-evidencija-o-stanju-robe-u-trgovini-na-malo-knjiga-popisa-ili-slicna-evidencija/> (20.08.2024)
5. Dojčić, I. (2023). Primjena stopa PDV-a u ugostiteljstvu, Dostupno na: <https://www.teb.hr/novosti/2023/primjena-stop-a-pdv-a-u-ugostiteljstvu/> (20.08.2024)
6. Dropulić Ružić, M. (2011). Korporativno upravljanje u hotelskim poduzećima - slučaj Hrvatske. *Ekonomski misao i praksa*, 20 (1), 171-201.
7. EdrawMax. Hotel Organizational Chart. Dostupno na: <https://www.edrawmax.com/article/hotel-organizational-chart.html> (10.08.2024)
8. Elphick, D. (2024). Hotel departments: Their different functions in a hotel. Dostupno na: <https://www.siteminder.com/r/hotel-departments-building-functions/> (11.08.2024)
9. Galičić, V. (2005). Postojeće stanje organiziranosti poslovnih i procesnih funkcija hotela. *Tourism and hospitality management*, 11 (1), 23-33.
10. Galičić, V. (2017). Poslovanje hotelskoga odjela smještaja. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
11. Grbavac, J. i Džidić, A. (n.d.). Osnove računovodstva (Vježbe). Ekonomski fakultet, Sveučilište u Mostaru. Dostupno na: https://ef.sum.ba/sites/default/files/nastavni-materijali/Vje%C5%BEbe%20iz%20ra%C4%8Dunovodstva%202018-19%20%28proizvodnja%29_0.pdf (09.12.2024)
12. Guzić, Š. (2016). Knjigovodstvo manjkova utvrđenih godišnjim popisom imovine i obveza trgovačkih društava. *Računovodstvo, revizija i financije*, (11), 2016.
13. Hodžić, S. (). Vodič za početnike: temeljni propisi u turizmu. Dostupno na: <https://megabooker.hr/vodic-za-pocetnike-temeljni-propisi-u-turizmu/> (25.07.2024)
14. Horvat Jurjec, K. (2016). Godišnji obračun amortizacije za 2015. godinu. *RRiF*, (1), 2016.

15. Janković, S. i Peršić, M. (2015). Priručnik za benchmarking u hrvatskom i slovenskom hotelijerstvu. Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu.
16. Markota, L. (2014). Primjena stope PDV-a od 13% od 1. siječnja 2014. RRiF, (1), 2014.
17. Markota, Lj. (2016). Posebnosti pri izradi godišnjeg obračuna kod ugostitelja i hotelijera za 2013.1. RRiF br. 2/16.
18. Meheljić, I. (2005). Izračun tržišne vrijednosti hotela po prihodovnoj metodi. Grawe nekretnine d.o.o. Dostupno na: <http://www.sudacka-mreza.hr/doc/vjestaci/radovi/358/jutarnji-prihodovna%20hoteli%201.doc> (25.08.2024)
19. Perčević, H. MSFI 5 “Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja. Dostupno na: https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/MSFI%205.pdf (05.08.2024)
20. Perkušić, D. (2016). Osnove računovodstva. Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije.
21. Peršić, M., Janković, S. (2006). Menadžersko računovodstvo hotela. Opatija: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
22. Porezna uprava. Porez na dodanu vrijednost - Porezna stopa. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19499 (23.07.2024)
23. Porezna uprava. Porez na potrošnju. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/porezna_konkurentnost_bi/Stranice/Porez-na-potro%C5%A1nju.aspx (23.07.2024)
24. Porezna uprava (2023).)Primjer obračuna i popunjavanja obrazaca PDV i PDV-S. Dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/PrimjerObracunapdviznajmljivaci.aspx> (24.08.2024)
25. Porezna uprava (2024). Porez na dodanu vrijednost - Oporezive transakcije. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19104 (24.08.2024)
26. RRiF. (2021). *STRUČNE INFORMACIJE*, 25. siječnja 2021. RRiF.
27. Skendrović, Lj. i Hopp, S. (2014). Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo produkt d.o.o.. FIP - Financije i pravo, 2 (1), 91-125

28. Šonje, V. (2020). Doprinos različitih vrsta turističkog smještaja dodanoj vrijednosti i gospodarskom razvitku. *Arhivalitika*
29. Stipanović, C. (2018). Hotel baština u funkciji razvoja kulturne i kreativne ponude destinacije. *Ekonomski misao i praksa*, 27 (1), 231-247.
30. Turistička zajednica grada Zagreba. (2024). Novi obračun godišnjeg paušala turističke članarine za 2024. godinu. Dostupno na: <https://chatgpt.com/c/1ca072bd-7a03-4b63-b885-704c32543a55> (10.08.2024)
31. Turistička zajednica općine Puna. OObavijest i upute za popunjavanje obrasca TZ2. Dostupno na: <https://tzpunat.hr/hr/dogadjanja-i-novosti/arhiva/obavijest-i-upute-za-popunjavanje-obrasca-tz2,3865.html> (01.08.2024)
32. Turković Jarža, L., & Guzić, Š. (2013). Konačni obračun naknada članarina i spomeničke rente za 2012. *RRiF*, (1), 2013.
33. Vidas I. (2023). Specifičnosti poslovanja i analiza hotelske industrije u RH. Dostupno na: <https://www.insolve.hr/literatura/2/55273> (27.07.2024)
34. Vuk, J. (2016). Posebnosti godišnjih financijskih izvještaja u proizvodnoj djelatnosti za 2015. godinu. *RRiF*, (2), 2016.
35. Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (2020). NN 52/19, 42/20.

POPIS SLIKA

Slika 1. Struktura dugotrajne imovine.....	22
Slika 2. Primjer hodograma dokumentacije u ugostiteljstvu.....	27
Slika 3. Obrazac TZ.....	38
Slika 4. PDV obrazac.....	40

POPIS TABLICA

Tablica 1. Evidentiranje stjecanja/nabave dugotrajne nematerijalne imovine.....	24
Tablica 2. Primjer evidentiranja obračuna amortizacije.....	25
Tablica 3. Evidencija prodaje dugotrajne materijalne imovine.....	26
Tablica 4. Izrada kalkulacije.....	28
Tablica 5. Knjiženje nabave u financijskom računovodstvu.....	29
Tablica 6. Evidencija Prodaje u ugostiteljskom objektu.....	30
Tablica 7. Kalkulacije prodaje u ugostiteljskom objektu.....	32
Tablica 8. Evidencija prodaje u ugostiteljskom objektu u financijskom knjigovodstvu.....	32
Tablica 9. Knjiženje nabave trgovačke robe.....	35
Tablica 10 Knjigu popisa.....	36
Tablica 11. Evidencija po ulaznim računima za usluge telekomunikacija.....	42
Tablica 12. Evidencija po ulaznim računima za el. energiju.....	42
Tablica 13. Evidencija po ulaznim računima za komunalne usluge.....	43
Tablica 14. Evidencija obveza za općekorisnu funkciju šuma.....	43
Tablica 15. Evidencija obveza za boravišnu pristojbu.....	44
Tablica 16. Evidencija plaća.....	45
Tablica 17. Obračun amortizacije.....	45
Tablica 18. prodaja hrane i pića u restoranu.....	46
Tablica 19. Evidencija prodaje noćenja u hotelu.....	47
Tablica 20. Evidencija utvrđivanja poslovnog rezultata.....	47
Tablica 21, Bilanca.....	48